

Slovenské.
historické
organy

Slovak
historic
organs

Violon
8 Tups.

Dolce
4 Tups.

Violon
8 Tups.

Violon
8 Tups.

Octav
Bass
8 Tups.

Sub-
Bass
16 Tups.

Dear pipe organ aficionados, dear friends,

We are very pleased that you have accepted our invitation to the 34th season of the Slovak Historic Organs International Music Festival. The record of this event is truly rich. During its 34th year, 207 concerts have been held in various places in Slovakia, the festival has welcomed artists from 20 countries, and 112 precious historic organs have been sounded. This is mainly due to the many personalities from the ranks of organists and organ builders who have contributed to the creation and development of the festival. Let me mention the names of those who are no longer with us and whose names we would like to remember through the festival: organist Eva Kamrlová (1942 - 2024), one of the founders and organizers of the SHO Festival, and organ builder and organ scholar Marian Alojz Mayer (1948 - 2023), who devoted his entire life to historic organs and, until 2019, supervised the preparation of all the historic instruments heard at the festival.

With gratitude and responsibility, we strive to continue in the footsteps of our predecessors to present the beauty of the organ sound. For this year's festival, we have selected five unique historic instruments. As part of the Slovak Historic Organs in Pressburg edition, the organ will be heard in concert in Rača, Záhorská Bystrica and Čunovo. Organ recitals will also take place in Dolná Tižina (Žilina district) and in Skalica in the Church of the Virgin Mary of the Seven Sorrows.

We are pleased that the festival has accepted the invitation of artists who share an interest in historic organ interpretation and a

Drahí priaznivci organového umenia, milí priatelia,

Sme veľmi radi, že ste prijali pozvanie na 34. ročník medzinárodného hudobného festivalu Slovenské historické organy/Slovak Historic Organs. Bilancia tohto festivalu je skutočne bohatá. Počas 34. ročníkov sa uskutočnilo 207 koncertov na rozličných miestach Slovenska, festival privítal umelcov z 20 krajín sveta a zaznelo 112 vzácných historických organov. Je to predovšetkým zásluhou mnohých osobností z radov organistov a organárov, ktorí sa pričínili o vznik a rozvoj festivalu. Dovoľte spomenúť mená tých, ktorí už nie sú medzi nami a ktorých mená by sme si radi prostredníctvom festivalu pripomenuli: organistka Eva Kamrlová (1942 - 2024), jedna zo zakladateľiek a organizátoriek festivalu SHO a organár a organológ Marian Alojz Mayer (1948 - 2023), ktorý celý život zasvätil historickým organom a do roku 2019 dohliadal na prípravu všetkých historických organov, ktoré na festivale zazneli.

S vďakou a zodpovednosťou sa snažíme pokračovať v línii našich predchodcov prezentovať krásu organového zvuku. Pre tento ročník sme vybrali päť unikátnych historických nástrojov. V rámci edície Slovak Historic Organs in Pressburg koncertne zaznejú organy v Rači, v Záhorskej Bystrici

a v Čunove. Organové recitály sa uskutočnia tiež v Dolnej Tižine (okr. Žilina) a v Skalici v kostole Sedembolestnej Panny Márie.

Sme radi, že na festival prijali pozvanie umelci, ktorých spája záujem o interpretáciu na historických organoch a bohaté skúsenosti na medzinárodných pódioch. Väčšina z nich sa predstaví na Slovensku po prvýkrát: Pedro Alberto Sanches (Španielsko), Silva Manfré (Taliansko), laureát medzinárodnej súťaže Petra Ebena - Stanislav Mühlfait (Česko) a Sofija Grgur (Srbsko) so súborom Ensemble Interrogatio (Švajčiarsko). Slovensko bude reprezentovať organista a výnimočný improvizátor Juraj Křemen.

Realizácia festivalu by nebola možná bez podpory a pomoci všetkých, ktorým nie je ľahostajná budúcnosť historických organov. Ďakujeme správcovi farností, starostom mestských častí a obci, kde sa koncerty tento rok uskutočnia. Taktiež finančným, mediálnym partnerom a všetkým spolupracovníkom, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli a pomohli zorganizovať tento 34. ročník festivalu.

Veríme, že koncerty festivalu vo vás zanechajú nezmazateľné stopy a tešíme sa na všetky osobné stretnutia!

Marieta a Martin Puhovich

wealth of experience on international stages. Most of them will perform in Slovakia for the first time: Pedro Alberto Sanches (Spain), Silva Manfré (Italy), Stanislav Mühlfait (Czech Republic) laureate of the International Peter Eben Competition, and Sofija Grgur (Serbia) with Ensemble Interrogatio (Switzerland). Slovakia will be represented by organist and exceptional improviser Juraj Křemen.

The realization of the festival would not be possible without the support and help of all those who care about the future of historic organs. We would like to thank the administrators of the parishes, as well as the mayors of the districts and municipalities where the concerts will take place this year. We are also grateful to the financial and media partners and to all the collaborators who have contributed and helped in any way to organize this 34th season of the Festival.

We hope that the concerts of the festival will leave an indelible mark on you, and we look forward to seeing you all in person!

Marieta & Martin Puhovich

SHO INTERPRETI

92 zahraničných interpretov z 20 krajín, 39 interpretov zo Slovenska, 5 komorných zoskupení

Domáci:

Martin Bako 2012, 2021
František Beer 2019
Emília Dzemjanová 1992, 1995, 1998, 2002, 2007
Zuzana Ferjenčíková 2001, 2004, 2011
Kristína Gabčová 2024
Marta Gáborová 2002, 2009
Marta Gál 2011, 2016, 2023
Katarína Hanzelová 1993, 1997, 2001
Andrej Harinek 2022
Luboš Ihring 2014
Štefan Ilaš 2024
Zuzana Janáčková 1995, 2004, 2010, 2016
Eva Kamrlová 1993, 1996, 1999
Kamila Kevidická Cirková 2007, 2013
Zuzana Kísová 2013
Vladimír Kopec 2022
Juraj Křemen 2025
Katarína Lelovics 1996, 2005
Monika Melcová 1999, 2003, 2008, 2013, 2018, 2021
Ján Vladimír Michalko 1993, 1996, 1999, 2003, 2012, 2021
Eva Moleková (Flamíková) 2018
Mária Pšelková 2015, 2020
Marieta Puhovichová 2012, 2020
Peter Reiffers 1997, 2005, 2010
Vladimír Rusó 1995, 1998, 2002
Mário Sedlár 2004, 2008, 2015, 2020
Irma Skuhrová 1994
Peter Sochulák 2009, 2017
Zlata Suchánková 1994
Imrich Szabó 1992, 1995, 1998, 2001, 2009
Marek Štrbák 2006, 2010, 2016
Bernadetta Šuňavská 2003, 2015
Stanislav Šurin 2006, 2014, 2019
Marek Vrábel 2000, 2005, 2011, 2014, 2017, 2020
Iveta Zátková 2023
Anna Zúriková-Predmerská 1993, 1996 2000, 2007

Belgicko

Jean Ferrard 2005
Jan Vermeire 2014

Česká republika

Petr Cech 2024
Michal Hanuš 2020
Věra Heřmanová 1999, 2017
Lukáš Hurtík 2021
Irena Chřibková, 2004
Pavel Kohout 2007, 2021
Přemysl Kšica 2019
Boris Míček 2001
Stanislav Mühlfaît 2025

Tatiana Pernetová 2023
Daniel Pernet
Václav Uhlíř 2005
Jaroslav Tůma 1993, 2006, 2023
Marta Wierzgoń 2011, 2022

Dánsko

Rikke Moller Kursch 2009
Sven-Ingvart Mikkelsen 2022

Fínsko

Aapo Häkkinen 2003

Francúzsko

Aude Heurematte 1994
Fabrice Pitrois 2009
Pascal Marsault 2012
Caline Malnoury 2014
Olivier Vernet 2007

Japonsko

Ai Yoshibo

Maďarsko

Csilla Alföldy-Boruss 2004
István Ella 2003
Pál Enyedi 1995
Deszö Karasszon 1994
Bálint Karossi 2023
János Sebestyén 2000

Nemecko

Christoph Bossert 2002
Felix Friedrich 1995
Christian Glöckner 2000
Heinrich Hamm 1997
Wolfgang Kleber 2010
Andreas Meisner 2011
Hans Jürgen Scholze 1994

Polsko

Marek Kudlicki 1992
Jerzy Kukla 1992
Magdalena Czajka 1996
Maria Machura 1997
Marek Toporowski, 1998
Julian Gembalski, 1999
Zygmunt Antonik, 2000
Władysław Szymański 2001
Mirosława Semeniuk-Podraza 2003
Józef Kotowicz, 2004
Waldemar Krawiec, 2005
Wacław Golonka, 2006
Bogdan Narloch 2008
Gedymin Grubba 2010
Jakub Garbacz 2012
Adam Klarecki 2013
Marcin Armanski 2015
Jan Bokszczanin 2016
Mateusz Rzewuski 2017

Portugalsko

João Vaz 2013

Rakúsko

Johannes Dandler 1995
Wolfgang Capek 1998
Bruno Oberhammer 1999
Matthias Krampe 2001
Ernst Wally 2011
Christian Iwan 2014

Rumunsko

Erzsébet Windhager-Geréd 2015

Rusko

Daniel Zaretsky 2002

Srbsko

Sofija Grgur 2025
Lana Jelenković 2022
Janko Siroma 2013

Španielsko

Roberto Fresco 2016
Juan María Pedrero 2010
Pedro Alberto Sánchez 2025

Švajčiarsko

Josef Bucher 1998
Erwin Messmer 1996
Vincent Thévenaz 2024

Švédsko

Per Ahlman 2015

Taliano

Giovani Clavara Braulin 1995, 2006
Antonio Caporaso 2017
Diego Cannizzaro 2009
Michele Croese 2012
Mario Duella 1997
Silva Manfré 2025
Giovannimaria Perrucci 2008
Letizia Romiti 1992
Luca Scandalli 2007
Christian Tarabbia 2016
Cladia Termini 1993
Enrico Viccardi 2019

Ukrajina

Irina Kalinovskaja 1993

USA

Earline Moulder 2008
Gail Archer 2018
Marc Paoe 2018

Slovak historic organs in Pressburg

2021 - Musica aeterna & Monika Melcová
2022 - Il cuore barocco & Vladimír Kopec
2023 - Lotz Trio & Jaroslav Tůma
2024 - Le nuove musiche & Štefan Ilaš
2025 - Ensemble Interrogation & Sofija Grgur

*XXXIV. ročníkov / 34 years
112 organov, 217 koncertov /
112 instruments, 217 concerts*

1. Ardovo ev. a. v. Ján Fábry 1795 (opravený v roku 1999 v ev. kostole v Lipt. Trnovec)
2. Báč r. kat., neznámy organár, 1779
3. Blatné r. kat., Vincent Možný, 1902
4. Bratislava katedrála, malý organ, K. Klöckner 1867
5. Bratislava, malý ev. a. v. kostol, Martin Šaško sen., 1878
6. Bratislava, veľký ev. a. v. kostol, Gebrüder Rieger, Krnov, 1924
7. Bratislava, Primaciálny palác Kaplnka sv. Ladislava, Karol Janeček, koncom 70.rokov 18.st.
8. Bratislava, Kľarisky, Fr. Ed. Pecník, 1788
9. Bratislava-Čunovo r. kat. neznámy organár, 1/3 19. st., prestavaný A. Schönhoferom
10. Bratislava-Jarovce r. kat., neznámy organár, 1/3 19. st., prestavaný A. Schönhoferom
11. Bratislava-Rača, ev. a.v. kostol, Martin Šaško senior, 1851
12. Bratislava-Rača r.kat. farský, Johann Fazekas, 1841
13. Bratislava-Rusovce r. kat., Martin Slezák, 1872
14. Bratislava-Vajnory r. kat., neznámy organár, 19. st.
15. Bratislava-Záhorská Bystrica r.kat., Gebrüder Rieger op.908, 1902
16. Brdárka, ev.a.v.kostol, Daniel Walachi, 1762
17. Brezová pod Bradlom ev. a. v., Martin Šaško sen., 1834
18. Brezová pod bradlom, r. kat., Martin Šaško sen., 70. roky 19. storočia
19. Cerová r. kat., Martin Šaško sen., 1839
20. Dolná Tižina, r. kat., Karel Neusser, z 1906
21. Čakany r.kat. Sándor Országh, 1874
22. Dolné Saliby, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1878
23. Dúbrava, r. kat., Michal a Karol Kisel, 1837
24. Dunajská Lužná, r. kat., Ludwig Mooser, 1865
25. Gabčíkovo, r. kat., Vincent Možný, 1903
26. Gbely, r. kat., Josef Loyp, 1853 / prestavba M. Šaško sen., okolo 1870
27. Holumnica, ev. a. v., Jacob Gallowites, 1829
28. Horné Saliby, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1861
29. Horné Zelenice, ev.a.v.kostol, Ignác Fazekas, okolo 1855
30. Huncovce, r.kat., S. Stasovius 1653
31. Huncovce, ev. a.v., Andreas Zimmer, 1852
32. Iľiašovce, r. kat., Martin a Michal Podkonický, 1770
33. Jablonica, r. kat., Martin Šaško sen., 1844
34. Jablonov, r.kat. filiálny, Johann Kolbay, 1845-46
35. Jablonové, r.kat. farský, Karl Klöckner, 1854
36. Jaslovácké Bohunice, r. kat., Martin Šaško sen., 1841
37. Kamenná Poruba, r.kat, Pažickí, 1825
38. Kežmarok, „nový“ ev. a. v., Gebrüder Rieger, op. 434, 1894
39. Kežmarok, ev. a. v. artikulárny kostol, L. Čajkovský, 1720 + 1729 II. man.
40. Kežmarok, r. kat. farský, chórový pozitív, B. Fromm, 1651
41. Kľačno, Kaplnka Panny Márie, Pažickí, 1825
42. Komárno, ref. kostol, Jan Křtítel Bohák, 1805
43. Košariská ev. a. v., Martin Šaško sen., 1878
44. Kovarce r. kat. farský Kostol sv. Mikuláša, Pažickí. 1768
45. Krásna Hôrka hrad, neznámy organár, druhá polovica 18. st.
46. Kysucké Nové Mesto,r.kat.,bratia Pažickí, 1793
47. Kúnešov, r.kat., Gebrüder Rieger op.44, 1879
48. Lazany, r. kat. Samuel Wagner, 1876
49. Leopoldov r. kat., Martin Šaško sen., 60. roky 19. st.
50. Liptovský Ján, r.kat., Martin Zorkovský, 1721
51. Liptovský Mikuláš, ev. a. v., Gebrüder Rieger op. 322, 1891
52. Matejovce, ev. a. v., Michal Podkonický - Friedrich Deutschmann, 1824
53. Matejovce, r. kat., Andreas Zimmer, 1842
54. Matúškovo, r.kat, Johann Fazekas, okolo 1850
55. Močenok, r. kat. farský, Pažickí, 1790
56. Modra, r. kat. farský, Gebrüder Rieger, op. 15, 1875
57. Most pri Bratislave, r.kat. farský, Vincent Možný, 1887
58. Mostová, r. kat, Martin Šaško sen., 1866
59. Myjava, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1870
60. Myjava-Turá Lúka, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1854
61. Necpaly, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1876
62. Nitrianska Streda, r. kat., J. M. Heisserer, 1787
63. Nová Lesná r. kat., pravd. Andreas Zimmer, okolo 1857
64. Oravský hrad, neznámy organár, druhá polovica 18. st.
65. Pezínok, kapucínsky kostol, Gebrüder Rieger op. 213, 1887
66. Pezínok-Grinava, ev. a. v., Matin Šaško sen., 1875
67. Pečovská Nová Ves, r.kat., Joseph Kolbay, 1870
68. Podolíneč, r.kat., Gebrüder Rieger, op.946, 1902
69. Poprad-Spišská Sobota, r.kat., Tomáš Dobkowitz, 1663
70. Poprad-Velká, ev. a. v., Joseph Seyberth, 1856
71. Pôtor, ev.a.v., Martin Podkonický, 1764
72. Pruské, františkánsky kostol, Peregrin Werner, 1732
73. Pusté Úľany, r. kat., Vincent Možný, 1898
74. Rosina, r.kat.farský, Karol Kisel, okolo 1869
75. Rišňovce, r. kat., G. A. Mohár, 1894
76. Ružindol, r. kat., Karel Neusser, 1891
77. Skalica, ev. a. v., G. A. Mohár, 1897
78. Skalica, bývalý jezuitský (koncertná sála), Albert Keates, 1894
79. Skalica, r. k., Sedembolestnej Panny Márie(františkánský), Rieger op.2494, 1950
80. Sládkovičovo, r. kat, Martin Šaško sen., 1866
81. Slovenská Lupča, ev a.v. kostol, C. L. Wegenstein, koncom 19. alebo zač. 20. st.
82. Smrečany, r. kat., Martin Podkonický, 1750
83. Spišská Kapitula - katedrála, Gebrüder Rieger, op. 263, 1890
84. Spišská Nová Ves, r. kat. farský, Gebrüder Rieger, op. 216, 1888
85. Spišská Nová Ves ev. a. v., Friedrich Deutschmann, 1823
86. Spišské Podhradie, r.k., Gebrüder Rieger, op.1814, 1912
87. Stará Turá, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1874
88. Stupava r. kat. farský, neznámy organár 1827, prestav. Šaško 1858
89. Stupava-Mást, r.kat. J.Ch.Bishop 1854, J. Valovič 2011
90. Svätý Kríž-Lazisko ev. a. v. M.Podkonický 1754
91. Tomášov, Rímskokatolícky farský kostol sv. Mikuláša, Michal Slezák 1864.
92. Trenčín, Piaristický kostol sv. Františka Xaverského, Angster 1897
93. Trnava Dóm sv. Mikuláša, Valentin Arnold 1785
94. Trnava katedrála, Martin Šaško sen., 1872
95. Trnava, r. kat. sv. Heleny, Karel Neusser, koniec 19.st
96. Tižina, r. kat. farský, Samuel Wagner, 1858
97. Tužovce, r.kat. farský, Martin Zorkovský, prvá štvrtina 18.st.
98. Vajnory, r.kat. farský, neznámy organár, prvá tretina 19.st.
99. Veľké Leváre, ev. a. v., Martin Šaško sen., 1870
100. Velná Poruba, ev. a. v. modlitebňa, Martin Zorkovský, 1735
101. Vinosady, r. kat., Valentin Arnold, 1801
102. Vozokany, r.kat. filiálny, neznámy organár, prvá polovica 18.st.
103. Vrbovce, ev. a. v., Gustáv Adolf Mohár, 1901
104. Vrbovce, ev.a.v., Martin Šaško, 1853
105. Vyhne, r. kat. farský, Gebrüder Rieger, 1881
106. Zemianske Kostolany, ev. a. v., neznámy organár, okolo r. 1800
107. Zlaté Klasy, r. kat., Vincent Možný, 1885/1886
108. Zohor, r. kat., Gebrüder Rieger, op. 2157, 1923
109. Zuberec, Skanzen oravskej dediny, neznámy organár, 1794
110. Žakovce, r. kat. neznámy organár, 1665
111. Žaškov, r.kat., Martin Podkonický, 1749
112. Žilina, r.kat. (františkánský), Peregrin Werner, 1732-1759

Friday July 11th 2025 • 7pm

Piatok 11. júl 2025 • 19.00

BRATISLAVA-RAČA

BRATISLAVA-RAČA

Evanjelický a. v. kostol

Lutheran Church

SILVA MANFRÈ

Ferdinando Bertoni

(1725 - 1813)

Sinfonia in Si bemolle maggiore

Baldassare Galuppi

(1706 - 1785)

*Sonata in sol maggiore
(Andantino - Allegro)*

Wolfgang Amadeus Mozart

(1756 - 1791)

Andante KV 616

Johann Nepomuk Hummel

(1778 - 1837)

Thema mit drei Variationen in F-Dur

Ludwig van Beethoven

(1770 - 1827)

*Allegro non più molto
(Nr.1 aus: Fünf Stücke für Flötenuhr)*

Andrea Lucchesi

(1741 - 1801)

*Sonata n. 7 in sol maggiore
Allegro)*

Joseph Haydn

(1732 - 1809)

*Andante in C
(aus dem Concerto Nr. 4 Hob. VII:h2)*

Carl Ph. Emanuel Bach

(1714 - 1788)

*Sonata g-Moll Wq 70/6
(Allegro moderato, Adagio, Allegro)*

Silva MANFRÈ

Silva Manfrè pochádza z Verony (Taliansko), kde začala študovať klavír, organ a kompozíciu na tamojšom konzervatóriu. Pokračovala v štúdiách vo Viedni v triede Michaela Radulescu. Študovala tiež muzikológiu na univerzitách v Pavii (IT) a vo Viedni (AT). Štúdium ukončila diplomovou prácou o organových skladbách Arnolda Schönberga, Oliviera Messiaena a Paula Hindemitha. Zúčastnila sa mnohých majstrovských kurzov najmä v oblasti o historickej interpretačnej praxe, pod vedením umelcov ako sú Gaston Litaize, Guy Bovet, Bernard Brauchli, Esteban Elizondo, Harald Vogel, Lorenzo Ghielmi a Paolo Crivellaro.

Koncertovala v Taliansku (napríklad na Asiago Festival Internazionale, Festival di Musica Antica di Magnano, Organfestival of Alessandria, v Menátkach, v Mantove, na Festival Serassi), v Rakúsku (Wiener Orgelkonzerte, Orgelkonzerte von Jeunesse und ORF / Radio Ö1, „Music for a while. Alte Musik in Bludenz“, »donauFESTWOCHEN im Strudengau), vo Francúzsku (Festival International Orgues d'Été de Bordeaux), Maďarsku, v Čechách, Švajčiarsku (Festival Antegnati - Bellinzona, Rassegna Organistica Valmaggese), Španielsku, v Andorre a Slovinsku.

Silva Manfrè nahráva pre rakúsky národný rozhlas Austrian Broadcasting (ORF), rádio klasik Stephansdom a pre Európsku vysielaciu úniu (European Broadcasting Union). V roku

Born in Verona (Italy), Silva Manfrè studied piano, organ and composition at the conservatory of her hometown as well as at the University of Music and Performing Arts of Vienna under Michael Radulescu. She also studied musicology at the Universities of Pavia (IT) and Vienna (AT). She completed her degree with a thesis on the organ compositions of Arnold Schönberg, Olivier Messiaen, and Paul Hindemith. Silva Manfrè attended numerous masterclasses, particularly in historical performance practice, with renowned musicians such as Gaston Litaize, Guy Bovet, Bernard Brauchli, Esteban Elizondo, Harald Vogel, Lorenzo Ghielmi, and Paolo Crivellaro.

Her international concert activities as a soloist and chamber musician have taken her to Italy (including among others the Asiago Festival Internazionale, Festival di Musica Antica di Magnano, Organfestival of Alessandria, Venice, Mantua, Festival Serassi), Austria (such as Wiener Orgelkonzerte, Orgelkonzerte von Jeunesse und ORF / Radio Ö1, „Music for a while. Alte Musik in Bludenz“, »donauFESTWOCHEN im Strudengau«), France (Festival International Orgues d'Été de Bordeaux), Hungary, the Czech Republic, Switzerland (Festival Antegnati - Bellinzona, Rassegna Organistica Valmaggese), Spain, the Principality of Andorra, and Slovenia.

Silva Manfrè has recorded for the Austrian Broadcasting (ORF), radio klasik Stephansdom and the European Broadcasting Union. In 2022, she released *Ricercate per sonar d'Organo (1585)* by Ottavio Bariolla under Brilliant Classics.

This was followed in 2023 by *Prototypon longo-breve organicum (1703 - 1707)* by Franz Xaver Anton Murschhauser, which was nominated for the German Record Critics' Award (Longlist 03/2023). Silva Manfrè has collaborated with contemporary composers such as Michael Radulescu, Wolfgang Sauseng, Karl Schnürl, Paul Koutnik, Victor Estapé, and Pier Damiano Peretti.

Since 2018, Silva Manfrè has been teaching master classes in organ, chamber music, and basso continuo at the Festival Musica Antica Magnano in Piedmont (Italy). Previously serving as organist for the Cappella musicale of Padua Cathedral (Italy), Silva Manfrè has been the organist at St. Thekla Church of the Piarists in Vienna since 1998.

2022, vydala pod vydavateľstvom Brilliant classics, album skladieb Ottavia Bariollu, *Ricercate per sonar d'Organo (1585)*. O rok neskôr nahrala *Prototypon longo-breve organicum (1703 - 1707)* od Franza Xavera Murschhausera, ktoré bol nominované na cenu German Record Critics' Award (Longlist 03/2023). Spolupracovala so súčasnými skladateľmi: Michael Radulescu, Wolfgang Sauseng, Karl Schnürl, Paul Koutnik, Victor Estapé a Pier Damiano Peretti.

Od roku 2018 učí majstrovské kurzy organu, komornej hudby a basso continuo v rámci Festival Musica Antica Magnano v Piemonte (Taliansko). Pôsobila ako organistka pre Zbor v katedrále v Padove (Taliansko) a od roku 1998 je organistkou v piaristickom kostole sv. Tekly vo Viedni.

BRATISLAVA-RAČA

BRATISLAVA-RAČA

Lutheran Church

Evanjelický a. v. kostol

Organ pre evanjelický a. v. kostol v bratislavskej mestskej časti Rača (nemecky Ratzersdorf, pred r. 1947 slovensky Račištorf, maď. Récese) postavil najvýznamnejší organár 19. storočia pôsobiaci na území dnešného Slovenska - Martin Šaško senior (1807 - 1893) v roku 1851 za cenu 500 zlatých.¹

Nástroj je jednomanuálový, bezpedálový a až na niekoľko detailov sa zachoval v pôvodnej podobe. Viaceré časti na organe v Šaškovej dielni zhotovil jeho vtedajší tovariš Samuel Wagner (1831 - 1878). Svedčí o tom nápis na dne mechu „meh robil / Samuel Wagner z slovenského pravna / S turčianske / Stolice 1851“. Meno Samuel Wagner bolo nájdené aj na drapériách, pre ktoré Wagner používal svoj typický vzor.

V roku 1918 boli z organa rekvirované prospektové píšťaly, ktoré boli nahradené až po prvej svetovej vojne. Presný rok doplnenia chýbajúcich prospektových píšťal sa nepodarilo zistiť, ba ani s istotou nepoznáme meno organára ktorý tieto

The organ for the Lutheran Church in Bratislava - Rača (German name: Ratzersdorf, Hungarian name: Récese, Slovak name before 1947: Račištorf) was built in 1851 by Martin Šaško Sr. (1807 - 1893), the most renowned organ builder of the 19th century active in what is now Slovakia at the cost of 500 guildens.¹

The instrument has one manual, no pedals, and, except for a few details, has been preserved in its original form. Several parts of the organ were made in Šaško's workshop by his then apprentice Samuel Wagner (1831 - 1878). This is evidenced by the inscription on the bottom of the bellows: "bellows made by Samuel Wagner from Slovak Pravna / S turčianske / Stolice 1851". The name Samuel Wagner was also found on the pipe shades, for which Wagner used his typical pattern.

In 1918, the facade pipes were requisitioned from the organ and were not replaced until after World War I. The exact year when the missing facade pipes were added could not be determined, nor do we know for certain the name of the organ builder who supplied these pipes. It was almost

¹ Poznámka editora: za tieto informácie ďakujeme pánovi Norbertovi Gschweng-ovi z Greifswaldu v Nemecku, potomkovi vysídlených račianskych Nemcov. Menovaný opatruje viaceré písomnosti vtedajšieho račianskeho nemeckého ev. zboru.

¹ Editorial remark: For this information, we would like to thank Mr. Norbert Gschweng of Greifswald, Germany, a descendant of displaced ethnic Germans from Rača and the custodian of several documents of the former German Lutheran congregation in Rača.

certainly after 1920, and possibly no later than the centenary celebration of the church's construction in 1935. The replacement of the facade pipes was also connected with the repair and cleaning of the organ. The organ even underwent an "improvement" in the form of a new pedal keyboard (the instrument was originally without a pedal). A permanently engaged coupler from the manual was connected to this keyboard. Although the range of the pedal keyboard was C - h° (24 keys), the coupler only covered 12 tones (C - H), so the "pedal" would break back at c°.

In addition to the delivery of the façade pipes, pedal keyboard, and coupler, the entire instrument was also overhauled. During this "repair," 54 tin pipes in the 2' position disappeared from the organ. To cover up the absence of these pipes, the pipes of the principal chorus (Principal, Octava, Cornet, Mixtur) were rearranged so that only the smallest rank of the Mixtur was missing. Subsequently, the Mixtur register rack board was shortened of the last rank and the openings in the upperboard were plugged with crumpled newspaper.

The restoration of the instrument, in conjunction with the restoration of the organ case, took place in 2023 - 2024 (Martin Bako). All non-original modifications to the instrument were reversed (pedal keyboard and pedal coupler, non-original facade pipes), all parts were restored (wind chest, bellows, keydesk), and new facade pipes and other missing pipes were supplied in the form of replicas. The organ also received a new blower. The non-original pedalboard and the coupler were stored in the tower area of the church.

As is the rule with Martin Šaška's instruments, the organ has a slider wind chest and mechanical action. The organ is located in a single case on the west gallery of the church. At the level of the facade pipes is a wind chest containing 7 stops. The order of notes on the wind chest, viewed from the front, is from left to right as follows: C# → g° (diatonic), f° → go (chromatic), f#o → C (diatonic). The Salicional pipes in the range C - H, grooved from the Principal, have wooden open pipes located on the pipe racks on the sides of the manual wind chest.

píšťaly dodal. Bolo to takmer isto po r. 1920, najneskôr istotne ku príležitosti slávania storočnice postavenia kostola v roku 1935. Doplnenie prospektových píšťal bol spojené aj s opravou a čistením organa. Dokonca sa organ dočkal aj „vylepšenia“ v podobe novej pedálovej klaviatúry (nástroj bol pôvodne bez pedálu). Na túto klaviatúru bola pripojená nevyvinateľná spojka z manuálu. Hoci bol rozsah pedálovej klaviatúry C - h° (24 klávesov) spojka bola len pre 12 tónov (C - H), na c° teda privesený pedál repetoval.

Pri príležitosti dodania nových prospektových píšťal, pedálovej klaviatúry a spojky, prišlo aj k oprave celého nástroja. Počas tejto „opravy“ z organa zmizlo 54 cínových píšťal v polohe 2'. Aby sa absencia týchto píšťal zakryla, boli píšťaly princípálových registrov (Principal, Octava, Cornet, Mixtur) poprehadzované medzi sebou tak, aby chýbal len najmenší zbor registra Mixtur. Následne bola lavička registra Mixtur skrátaná o posledný zbor a otvory v píšťalnici upchané skrčeným novinovým papierom.

Pamiatková obnova nástrojovej časti spojená s reštaurovaním organovej skrine prebehla v rokoch 2023 - 2024 (Martin Bako). Všetky nepôvodné zásahy do nástroja boli odstránené (pedálová klaviatúra a pedálová spojka, nepôvodné prospektové píšťaly), obnovené boli všetky časti (vzdušnica, mechy, hrací stôl) a boli dodané nové prospektové a ostatné chýbajúce píšťaly vyhotovené vo forme replík. Organ dostal aj nové čerpadlo vzduchu. Nepôvodná pedálnica so spojkou boli uložené v podveži kostola.

Ako býva u nástrojov Martina Šaška pravidlom, organ má zásuvkovú vzdušnicu a mechanické traktúry. Je situovaný do jednej organovej skrine umiestnenej na západnej empore kostola. Na úrovni prospektových píšťal stojí vzdušnica obsahujúca 7 registrov. Radenie tónov na vzdušnici je pri čelnom pohľade zľava Cs → g° (diatonicky), f° → g° (chromaticky), f#° → C (diatonicky). Registre Principal a Salicional v rozsahu C - H majú spoločné, drevené otvorené píšťaly situované na píšťalnice po stranách manuálovej vzdušnice.

Registre uvádzam v poradí v akom stoja na vzdušnici od prospektu:

Principal 8 Fuss

C - H drevené otvorené píšťaly, $c^o - c^2$ cylindrické píšťaly z organového kovu v prospekte (2024), od c^2 pôvodné píšťaly z organového kovu za prospektom.

Octava 4 Fuss

C - F drevené otvorené píšťaly, Fs - A cylindrické otvorené píšťaly z organového kovu v prospekte (2024), od B pôvodné otvorené cylindrické píšťaly z organového kovu za prospektom.

Cornet 2 fach

Šaškom používané nesprávne označenie pre register Rauschquinte. Šaško ho staval v klasickom zložení $2\frac{2}{3}' + 2'$ a je tomu tak aj v Rači. V celom rozsahu otvorené cylindrické píšťaly z organového kovu.

Mixtur 4 fach

Od „opravy“ po I. svetovej vojne bola Mixtúra zmenšená len na trojnásobnú. Organár si „odniesol“ v kompletný dvojstopový rad a jeho absenciu maskoval pomiešaním všetkých princípálových píšťal medzi sebou. Pri obnove v r. 2024 boli všetky píšťaly osadené na svoje pôvodné miesto a chýbajúce píšťaly boli vyhotovené nové. C: $1\frac{1}{3}' + 1' + 2\frac{2}{3}' + 1\frac{1}{2}'$; c1: $2\frac{2}{3}' + 2' + 1\frac{1}{3}' + 1'$; c²: $5\frac{1}{3}' + 4' + 2\frac{2}{3}' + 2'$. Všetko otvorené cylindrické píšťaly z organového kovu.

Solicinal 8 Fuss

C - e^o drevené otvorené píšťaly. V rozsahu C - H hrajú zoslabené píšťaly registra Principal 8 Fuss. Od fo otvorené cylindrické píšťaly z organového kovu so skriňovými bradami po f², fs² - h² s letovanými bočnými bradami. Od c³ už píšťaly bez brád.

Fugara 4 Fuss

C - E drevené otvorené píšťaly, od F cylindrické otvorené píšťaly s bočnými letovanými bradami po f, od fs² bez brád.

The registers are listed in the order in which they appear on the wind chest from the facade:

Principal 8 Fuss

C - H open wood pipes, $c^o - c^2$ cylindrical pipes made of organ metal in the facade (2024), from c#2 original pipes made of organ metal behind the facade.

Octava 4 Fuss

C - F open wood pipes, F# - A open cylindrical pipes made of organ metal in the facade (2024), from B# original open cylindrical pipes made of organ metal behind the facade.

Cornet 2 fach

An incorrect designation used by Šaško for the Rauschquinte register. Šaško built it in the standard composition of $2\frac{2}{3}' + 2'$, which is also the case in Rača. Open cylindrical pipes made of organ metal throughout the entire range.

Mixtur 4 fach

Since the "overhaul" after World War I, the Mixtur had been reduced to only three ranks. The organ builder "took away" the complete two-foot rank and masked its absence by mixing all the principal pipes together. During the restoration in 2024, all the pipes were returned to their original positions, and new pipes were made to replace the missing ones. Mixture composition: C: $1\frac{1}{3}' + 1' + 2\frac{2}{3}' + 1\frac{1}{2}'$; c¹: $2\frac{2}{3}' + 2' + 1\frac{1}{3}' + 1'$; c²: $5\frac{1}{3}' + 4' + 2\frac{2}{3}' + 2'$. All open cylindrical pipes made of organ metal.

Solicinal 8 Fuss

C - e^o wooden open pipes. In the range C - H, they sound the pipes of the Principal 8 Fuss register on a reduced pressure. From f¹, open cylindrical pipes made of organ metal with ears and beards up to f², f#2 - h² with soldered ears. From c³, the pipes are without ears.

Fugara 4 Fuss

C - E open wood pipes, from F cylindrical open pipes with soldered ears up to f², from f#1 without ears.

Flauta major 8 Fuss

C - f² stopped wood pipes, f#2 - f³ cylindrical pipes made of organ metal with higher, slightly

segmented cutouts. The stoppers are made of hand-finished round wood pieces that are leathered at the ends and sealed against the inner wall of the pipe.

The manual keyboard has the same range as the wind chest, i.e. C - f³, 54 keys. The colour scheme of the keyboard is inverted. This is the original design, but the key covers are new (2024). The enamel discs with the names of the registers and their brass rims had not been preserved and were replaced with replicas (Peter Macejka).

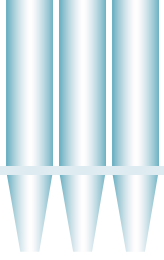
The organ also has an octave-coupler operating from ao upwards (Šaško's later solution, where part of the coupler acts as a sub-octave, was not yet used here). The horizontal reservoir is single rise. The feeder is of the same design. The new electric air blower is located under the bellows. The stop knobs are located on the sides of the manual keyboard, two above each other.

Flauta major 8 Fuss

C - f² drevené kryté píšťaly, fs² - f³ cylindrické píšťaly z organového kovu s vyššími, mierne segmentovými výrezmi. Zátky sú z drevených, ručne upravených „gulatín“ ktoré sú na koncoch okožované a tesnia o vnútornú stenu píšťaly.

Manuálová klaviatúra má totožný rozsah ako vzdušnica, teda C - f³, 54 klávesov. Farebnosť klaviatúry je opačná. Jedná sa o pôvodné riešenie, no poľahy klávesov sú nové (2024). Smaltové terčiky s názvami registrov a ich mosadzné obruby sa nezachovali a boli doplnené replikami (Peter Macejka).

Organ má aj super-spojku pôsobiacu od ao nahor (neskoršie Šaškove riešenie kde časť spojky pôsobí ako suboktávová tu ešte nebolo použité). Zásobný mech je jednofaldový, rovnobežne stúpajúci. Rovnakej konštrukcie je aj čerpačí mech. Nové elektrické čerpadlo vzduchu je pod mechom. Manubriá na vytahovanie sú po stranách manuálovej klaviatúry po dve a dve nad sebou.

Slovenské.
historické
organy

Slovak
historic
organs

13

Sobota 12. júl 2025 ■ 19.00

Saturday July 12th 2025 ■ 7pm

SKALICA

SKALICA

*Church of Our Lady of Sorrows
(Franciscan)*

*Kostol Sedembolestnej Panny Márie
(Františkánsky)*

JURAJ KŘEMEN

Juraj Křemen

(*1993)

Improvizácia Concerto

Allegro

Adagio

Allegro

Dietrich Buxtehude

(1637 - 1707)

Ciacona in e, BuxWV 160

Te Deum Laudamus, BuxWV 218

Juraj Křemen

(*1993)

Improvizácia Triptyque

Prélude

Adagio

Finale

(2025 - Maurice Ravel 150 rokov od narodenia)

Felix Mendelssohn-Bartholdy

(1809 - 1847)

Sonate IV B dur, op. 65

Allegro con brio

Andante religioso

Allegretto

Allegro maestoso e vivace

Juraj KŘEMEN

Juraj Křemen is a Slovak organist. He studied concert organ performance at the Catholic Conservatory in Bratislava (Marek Vrábek) and at the Academy of Performing Arts in Prague (Jaroslav Tůma). He continued his studies at the State University of Music and Performing Arts in Stuttgart, specializing in concert organ performance (Jürgen Essl) and organ improvisation (Jürgen Essl, Johannes Mayr). He graduated with honors. Additionally, he completed a six-month internship at the University of Catholic Church Music and Music Education of Regensburg (Stefan Baier). Juraj continues to expand his knowledge at various masterclasses focused on interpretation and improvisation under the guidance of renowned organists such as Christian Schmitt, Franz Josef Stoiber, Monika Melcová, Zuzana Ferjenčíková, Wolfgang Zerer, Helmut Deutsch, Jeremy Joseph, Thierry Escaich, Thomas Ospital, or Olivier Latry. Juraj Křemen has received several awards. He won the 1st prize at the Johann Baptist Wanhal International Organ Competition 2025 in Czech Republic, 1st prize at the 11th Joseph-Gabler-Orgelwettbewerb 2023 in Germany, and the 2nd prize at Justin-Heinrich-Knecht-Sonderpreis 2023. He also won the 1st prize at the 2018 Competition of Conservatory Students of the Slovak Republic in Košice, and the 2nd prize at the 2016 Competition of Conservatory Students of the Slovak Republic in Bratislava. In the academic year 2024/2025, he received the Deutschlandstipendium, which is awarded by the Federal Ministry of Education and Research for talented and exceptionally successful students. He has held concerts across Germany, France, Poland, Czechia and Slovakia. As a parish church organist, Juraj has worked at the Minor Basilica of the Nativity of the Virgin Mary in Marianka near Bratislava, the Parish Church of the Holy Trinity in Prešov, and in the Minor Basilica of the Assumption of the Virgin Mary at Svätá Hora in Příbram.

Juraj Křemen je slovenský organista. Koncertnú hru na organe vyštudoval na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave (Marek Vrábek) a na Akadémii múzických umení v Prahe (Jaroslav Tůma). V štúdiu ďalej pokračoval na Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst v Stuttgarte, kde vyštudoval odbory koncertnú hru na organe (Jürgen Essl) a organovú improvizáciu (Jürgen Essl, Johannes Mayr). Štúdium ukončil

s vyznamenaním. Absolvoval tiež polročnú študijnú stáž na Hochschule für katholische Kirchenmusik und Musikpädagogik v Regensburgu (Stefan Baier). Svoje vedomosti si naďalej rozširuje na majstrovských interpretačných a improvizáčnych kurzoch pod vedením renomovaných organistov ako Christian Schmitt, Franz Josef Stoiber, Monika Melcová, Zuzana Ferjenčíková, Wolfgang Zerer, Helmut Deutsch, Jeremy Joseph, Thierry Escaich, Thomas Ospital alebo Olivier Latry. Juraj Křemen je nositeľom viacerých ocenení. Získal 1. cenu na medzinárodnej organovej súťaži Jana Křtitele Vaňhala 2025 v Českej republike, 1. cenu na medzinárodnej organovej súťaži 11. Joseph-Gabler-Orgelwettbewerb 2023 v Nemecku, 2. cenu Justin-Heinrich-Knecht-Sonderpreis 2023, 1. cenu na Súťaži študentov konzervatórií Slovenskej republiky 2018 v Košiciach a tiež 2. cenu na Súťaži študentov konzervatórií Slovenskej republiky 2016 v Bratislave. V akademickom roku 2024/2025 získal Deutschlandstipendium, ktoré udeľuje Spolkové ministerstvo pre vzdelávanie a výskum pre talentovaných a mimoriadne úspešných študentov. Koncertne sa predstavil v Nemecku, Francúzsku, Poľsku, Česku a na Slovensku. Ako chrámový organista pôsobil v Bazilike minor Narodenia Panny Márie v Marianke pri Bratislave, Farskom kostole Najsvätejšej Trojice v Prešove a v Bazilike minor Nanebovzatia Panny Márie na Svätej Hore v Příbrami.

SKALICA

Kostol Sedembolestnej Panny Márie (Františkánsky)

Františkánsky kláštor v Skalici bol ako súčasť salvatoriánskej provincie prísnych observantov jedným z rádoých učilíšť hraničiacich s Moravou a tak bol vždy prirodzene v kontakte s hudobným dianím aj mimo hraníc Uhorska. V 19. storočí boli kontakty s Moravou najčulejšie, keď mnoho moravských bratrov účinkovalo v Skalici a ďalších hudobne-významných kláštoroch provincie (Hlohovec, Pruské, Žilina, či Kremnica). Prispieval k tomu aj fakt, že kláštor v Uherskom Hradišti bol tiež súčasťou uhorskej salvatoriánskej provincie. Typická konštelácia hudobnej prevádzky vo františkánskych kostoloch observantov bol západný chór s hlavným organom (*chorus musicorum*) doplnený o chór situovaný za hlavným oltárom, ktorého hlavným účelom bolo odbavovanie liturgie hodín za hudobného doprovodu organu (*chorus fratrum*). Figurálna hudba sa po roku 1730 v tejto provincii pestovala len počas význačných sviatkov.¹

SKALICA

Church of Our Lady of Sorrows (Franciscan)

The Franciscan monastery in Skalica, as part of the Salvatorian Province of the Strict Observants, was one of the Order's teaching establishments bordering Moravia, and so it was always naturally in contact with musical events outside the borders of Hungary. In the 19th century, contacts with Moravia were most intense when many Moravian friars performed in Skalica and other musically important monasteries of the province (Hlohovec, Pruské, Žilina, or Kremnica). The fact that the monastery in Uherské Hradiště was also part of the Hungarian Salvatorian province contributed to this. The typical constellation of the musical service in the Franciscan observant churches was the west gallery with the main organ (*chorus musicorum*) supplemented by a friars' loft situated behind the main altar, whose main use was for celebrating the Liturgy of the Hours to the musical accompaniment of the organ (*chorus fratrum*). After 1730, figural music was performed in this province only on major feast days.¹

1. Kačic, Ladislav: Hudba a hudobníci františkánskeho kláštora v Pruskom v 18. storočí. In: Gáfríková, G. (ed.): Hugolín Gavlovič a jeho dielo v dobovom literárnom a kultúrnom kontexte. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV. 2013.

1. Kačic, Ladislav: Hudba a hudobníci františkánskeho kláštora v Pruskom v 18. storočí. In: Gáfríková, G. (ed.): Hugolín Gavlovič a jeho dielo v dobovom literárnom a kultúrnom kontexte. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV. 2013.

In the Salvatorian province there were also friars, whose main task was artistic and craft activities - painters, woodcarvers, and organ builders. These periodically changed their place of work according to the needs of the Order. In the monastery church in Skalica there is a report on a repair of the organ in 1738 by the friar Peregrin Werner, OFM (c.1696-1771), who in 1759-1762, in collaboration with his fellow monk Konrad Fizeli from Hlohovec², built a 12-register organ on the west gallery, as well as a 7-stop choir organ placed on the *chorus fratrum* in the chancel.

These two organs by Fr. Werner would be regularly sounded by well-known musicians of the Salvatorian province, such as Fr. Juraj Pavlín Bajan (1721 - 1792) and Fr. Josef Juraj Zrunek (1736 - 1789)³. In the 1880s, both organs were overhauled by a native of Skalica, Matej Janúšek based in the town of Kremnica⁴. Unfortunately, neither of these baroque instruments has survived to this day and no documentation has been preserved.

In 1863, the Franciscans of Skalica commissioned Samuel Wagner to build a new main organ situated in the west gallery. It was a 12-stop instrument, costing 1200 guilders, embellished in 1864 with wood carvings by the well-known Franciscan painter, goldsmith, sculptor, carpenter and restorer Father Konrád Švestka, the author of several altar paintings in the local Franciscan church and chapel.⁵

At the end of WWI, the façade pipes of the main organ and perhaps those of the friars' choir positive were requisitioned.

Probably as part of the replacement of the requisitioned façade pipes of the Wagner organ, tonal alterations were made by Josef Melzer, Kutná Hora, during the 1920s. These Melzer ranks were carried over to the present organ of 1931.⁶

In 1930, the Franciscans began to raise funds

2. Nováček, Zdenko: Hudobné rezidencie na západnom Slovensku. Bratislava: Slavín. 1971. s. 85

3. nekrolog.frantiskani.sk

4. organy.hc.sk/organar/149-janusek-matej Author: Dr. Marian Mayer

5. nekrolog.frantiskani.sk/n/p-konrad-vestka-ofm/

6. Kindly shared by restorer Ján Valovič.

V salvatoriánskej provincii pôsobili aj frátri, ktorých hlavnou úlohou bola umelecko-remeselná činnosť - maliari, rezbári, či organári, ktorí postupne striedali svoje pôsobisko podľa potrieb rehole. V skalickom kláštornom kostole máme v roku 1738 správu o oprave organu frátrom Peregrinom Wernerom, OFM (cca. 1696 - 1771), ktorý v rokoch 1759 - 1762 v spolupráci s rehoľným spolubratom Konrádom Fizelím z Hlohovca² postavil 12-registrový organ na západnej empore, ako aj 7-registrový chórový pozitív umiestnený na chorus fratrum v presbytériu. Na dvojici týchto organov od frátra Wenera pôsobili známi hudobníci salvatoriánskej provincie ako napr. p. Juraj Pavlín Bajan (1721 - 1792) či p. Josef Juraj Zrunek (1736 - 1789).³ V 80. rokoch 18. storočia prebehla oprava oboch organov skalickým rodákom majstrom Matejom Janúšekom z Kremnice.⁴ Ani jeden z týchto nástrojov sa žiaľ do dnešných dní nezachoval a nezachovala sa k nim ani žiadna dokumentácia.

V roku 1863 skalickí františkáni poverili Samuelu Wagnera stavbou nového hlavného organu na západnej empore. Jednalo sa o 12-registrový organ v cene 1200 guldenov, ktorý v roku 1864, drevorezbami umelecky dotvoril známy františkánsky maliar, zlatník, sochár, stolár a reštaurátor p. Konrád Švestka, autor viacerých oltárnych obrazov v tunajšom františkánskom kostole a kaplnke.⁵ Na sklonku 1. svetovej vojny bol zrekvirovaný prospekt hlavného organu a snáď aj chórového pozitívu.

Pravdepodobne v rámci doplnenia zrekvirovaných prospektových píšťal na organe S. Wagnera boli v priebehu 20. rokov 20. storočia vykonané dispozičné zmeny firmou Josef Melzer, Kutná Hora. Píšťaly z týchto novších registrov boli prevzaté aj do novostavby súčasného organu z roku 1931.⁶

2. Nováček, Zdenko: Hudobné rezidencie na západnom Slovensku. Bratislava: Slavín. 1971. s. 85.

3. nekrolog.frantiskani.sk

4. organy.hc.sk/organar/149-janusek-matej autor hesla: Dr. Marian Mayer

5. nekrolog.frantiskani.sk/n/p-konrad-vestka-ofm/

6. Za túto informáciu ďakujem organárovi J. Valovičovi.

V roku 1930 začali františkáni zbierať prostriedky na stavbu nového hlavného organu – predali aj pozemky v Zlatníckej doline – aby tak mohli objednať nástroj u firmy Gebrüder Rieger v Krnove.⁷ Tento nástroj firma Rieger dodala v roku 1931, pričom došlo k úplnému odstráneniu Wagnerovho organu. Jedinou pamiatkou na Wagnerov historický organ ostali dve pozdĺžne drevorezby, dnes sekundárne umiestnené na oboch spovedniciach.⁸

Jedná sa o nástroj typický pre firmu Rieger tej doby – dvojsmanuálový organ s rúrkovou pneumatickou hracou a registrovou traktúrou a kuželkovými vzdušnicami. Architektúra organovej skrine, označovaná vo firemnom katalógu ako „baroková“, je prakticky identická napríklad s nástrojom vo farskom kostole v Dunajskej Stredě, ale aj iných lokalitách. Zaujme talianska registrová nomenklatúra, čo je s výnimkou organu v Urminciach z toho istého obdobia a toho istého výrobcu (1933, opus 2612) na Slovensku absolútny unikát.⁹ Okrem nomenklatúry však nemá tento organ s talianskou organárskou tradíciou nič spoločné. Rozsah manuálových klaviatúr je C – a³, 58 tónov, a rozsah pedála je C – f³, 30 tónov. Nevieme, kto bol autorom dispozície, ale do úvahy pripadajú aj františkánski pátri – hudobníci Vendelín Kučera (1893 – 1937) či Hyacint Haverla (1895 – 1976), ktorí obaja pôsobili aj v skalickom kláštore.¹⁰

V roku 1935 bol dodaný skalickou firmou Duffek elektrický ventilátor¹¹ a v roku 1949 prešiel organ čistením a ladením, ktoré za pomoci vtedajšieho organistu Ferdinanda Klindu realizoval organár Pavol Baxa.¹²

7. Mihál, Ján: Dejiny kláštora františkánov v Skalici so zameraním na 20. storočie. dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/109491/130265184.pdf p.46.

8. Za túto informáciu ďakujem organárovi J. Valovičovi.

9. Informácia od organológa Dr. Mariana Mayera (1948 – 2023).

10. nekrolog.frantiskani.sk

11. Viď poznámku č. 10.

12. Za informáciu ohľadom opravy v roku 1949 ďakujem prof. Ferdinandovi Klindovi.

for the building of a new main organ - they even sold land in the Zlatnícka valley - in order to be able to order the instrument from the Gebrüder Rieger company in Krnov.⁷ The organ was delivered in 1931, at which point the Wagner organ was discarded without any documentation. The only relics of Wagner's historic organ are the two oblong wood carvings, today installed on either of the two confessionals.⁸

The extant organ is an instrument typical of the Rieger company of the time - a two-manual organ with tubular pneumatic playing and stop action featuring cone chests. The architectural design of the organ case, designated in the company catalogue as 'Baroque', is virtually identical to the instrument in the parish church in Dunajská Streda and other locations. The Italian register nomenclature is remarkable, which, with the exception of the organ in Urmince from the same period and by the same builder (1933, opus 2612), is unique in Slovakia.⁹ Apart from the nomenclature, however, this organ has nothing in common with the Italian organ-building tradition.

The manual compass is C – a³, 58 notes, and the pedal compass is C – f³, 30 notes. The author of the specification is unknown, nevertheless, two Franciscan musicians - Vendelín Kučera (1893 – 1937) and Hyacint Haverla (1895 – 1976), both of whom were also active in the Skalica monastery, come into consideration.¹⁰

In 1935 an electric blower was supplied by the Duffek company of Skalica¹¹ and in 1949 the organ was cleaned and tuned by the organ builder Pavol Baxa with the help of the then organist Ferdinand Klinda.¹²

In 1954 the main altar was dismantled together with the friars' choir and probably on this occasion the choir organ was also removed. The question of the location of the choir organ in relation to the main altar has not yet been satisfactorily resolved. Dr. Gergely and Dr. Mayer comment on its placement as follows, *"the organ was mostly an architectural and artistic*

7. Mihál, Ján: Dejiny kláštora františkánov v Skalici so zameraním na 20. storočie. dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/109491/130265184.pdf p.46.

8. Kindly shared by restorer Ján Valovič.

9. Kindly shared by organ historian Dr. Marian Mayer (1948 – 2023).

10. nekrolog.frantiskani.sk

11. See footnote #10.

12. Kindly shared by prof. Ferdinand Klinda.

part of the main altar; the keydesk was located in the room behind the main altar on the back wall of the altar. Such instruments are still preserved in Pruské and Žilina. A similar instrument was also in Skalica and Kremnica." ¹³ Zdenko Nováček explicitly states about the location of the choir organ that it was situated," along the sides of the main altar." ¹⁴ However, a photograph of the original altar from 1939 rather points to the possibility that the choir organ was placed behind the altar - in one case on the line of symmetry, with the facade facing the *chorus fratrum*.¹⁵

A major overhaul was carried out in 1999 by Richard Stehlík from nearby Rohatec in Moravia. The organ was treated with an anti-woodworm product, the efficacy of which was later disproved, so that the destruction by woodworm continued. The pipes of the Regale and Acuta registers were not reinstalled but rather stored in a separate room behind the organ.

It was not until the overhaul of the entire instrument, carried out by Ján Valovič in 2005 and financed by the town of Skalica, that the technical condition of the organ was stabilized and its concert use within the Musica Sacra Skalica festival was made possible.

It is the first time that this organ has been played at the Slovak Historical Organ Festival, and it is also the youngest organ ever presented at the SHO Festival.

Organ specification

The Great division (lower manual) is located in the middle of the case (front view), C - a⁵ on the chest arranged chromatically from the middle of the case to the left side.

The windchest for the upper manual - Swell (compass C- a⁴) is situated in a swell box. The C - a⁴ pipes are arranged chromatically on the windchest from the center of the case to the right side. The windchest is placed in the right part of the organ case, just behind the facade

13. <https://organy.hc.sk/organyar/316-werner-peregrin> Author of the entry: Dr. Marian Mayer

14. See footnote #2.

15. I would like to thank Dr. Martin Hoferka of Záhorského múzea in Skalica for sharing with me a 1939 historic photograph taken by Věslav Gajdoš, OFM.

V roku 1954 bol demontovaný hlavný oltár spolu s mníšskym chórom a pravdepodobne pri tejto príležitosti bol aj odstránený chórový organ. Otázka lokalizácie chórového organu vo vzťahu k hlavnému oltáru doteraz nebola uspokojivo vyriešená. Dr. Gergelyi a Dr. Mayer k jeho umiestneniu uvádzajú, „organ zväčša bol architektonicko-výtvarnou súčasťou hlavného oltára, hrací pult sa nachádzal v miestnosti za hlavným oltárom na zadnej stene oltára. Takéto nástroje sa dodnes zachovali v Pruskom a Žiline. Obdobný nástroj bol aj v Skalici a Kremnici.“ ¹³ Zdenko Nováček explicitne k lokalizácii chórového organu uvádza, že bol situovaný „po stranách hlavného oltára“ ¹⁴. Zachovaná fotografia pôvodného oltára z roku 1939 však skôr poukazuje na možnosť, že chórový organ bol umiestnený za oltárom - v jednej skrini na osi symetrie, s perspektívou smerom do chorus fratrum.¹⁵

Ďalšiu opravu realizoval v roku 1999 Richard Stehlík z neďalekého Rohatca na Morave. Organ bol konzervovaný prípravkom proti červotoču, ktorého účinnosť bola neskôr vyvrátená, vďaka čomu deštrukcia drevokazným hmyzom pokračovala. Píšťaly registrov Regale a Acuta neboli opätovne osadené, ale uložené v samostatnej miestnosti za organom. Až generálna oprava celého nástroja zrealizovaná Jánom Valovičom v roku 2005 a financovaná mestom Skalica, stabilizovala technický stav organu a umožnila aj jeho koncertné využitie v rámci festivalu Musica Sacra Skalica. V rámci festivalu Slovenské historické organy zaznieva tento organ po prvý krát a zároveň sa jedná o najmladší organ uvedený v rámci festivalu SHO vôbec.

Technický opis nástroja

Hlavný stroj (I. manuál) je umiestnený

13. <https://organy.hc.sk/organyar/316-werner-peregrin> autor hesla: Dr. Marian Mayer

14. Viď poznámku č. 2.

15. Za poskytnutie historickej fotografie Věslava Gajdoša, OFM z roku 1939 ďakujem Dr. Martinovi Hoferkovi zo Záhorského múzea v Skalici.

v strednej časti skrine (pri čelnom pohľade), C - a³ na vzdušnici radené chromaticky od stredu skrine k ľavej strane.

Vzdušnica pre II. manuál (s rozsahom C - a⁴ je umiestnená do žalúziovej skrine). Píšťaly C - a⁴ sú na vzdušnici radené chromaticky od stredu skrine k pravej strane. Vzdušnica je umiestnená v pravej časti organovej skrine, tesne za perspektívnymi píšťalami registra Principál 8'.

Píšťaly pedálových registrov stoja na piatich vzdušniciach: Violone 16' - samostatná vzdušnica na podlahe za žalúziovou skriňou - pravdepodobne dodatočne pridaný register už počas stavby organu, Principale 16' - rozdelený na troch vzdušniciach, z toho dve sú samostatné, Ottava 8' - 17 píšťal na perspektívnej vzdušnici. Ostatné pedálové registre stoja na spoločnej vzdušnici pri ľavej bočnej stene organa. Vzdušnica je situovaná kolmo na prospekt.

V nástroji sa nachádza jeden plavákový zásobník vzduchu. Je umiestnený v pravej dolnej časti organovej skrine. Jeho súčasťou je magazínový, jednofaldový, rovnomerne stúpajúci čerpací mech.

Elektrické čerpadlo vzduchu z roku 1935 bolo v roku 2005 vymenené za nové od firmy Könyves.

Dispozícia

Registre sú zoradené podľa usporiadania na hracom stole.

I. MANUÁL:

Bordone 16' C - h' drevené kryté píšťaly, od c² kovové s jedným lábiom;

Mixtura 4-6x 2'

Cornetto 3-5x 8' 2²/₃' + 2' + 1¹/₃/₅', na c⁰ priberá 4' rad, na c' priberá 8' rad dvojlábiových Sn krytých píšťal s rúrkou v kovovej zátke smerom von, Ø c': 52 mm, terciový rad s oktavovou repetíciou na tóne c³;

Flauto piatto 2' veľmi úzko menzúrované píšťaly, C - gis² špicaté, od a² cylindrické (na C signované "BLOCKFLÜTE", Ø 43 / 20 mm);

Ottava 4' C - H zo Zn, c - a³ organový kov, Ø C: 78 mm;

Flauto concerto 4' C - fis² drevené otvorené,

pipes of the Principal 8'.

The pedal stops stand on five windchests: the Violone 16' - a separate windchest on the floor behind the swell-box - probably an afterthought stop added to the specification during the construction of the organ, the Principale 16' - divided on three windchests, two of which are standalones, and the Ottava 8' - 17 pipes on the facade windchest. The other pedal registers stand on a common windchest by the left side wall of the organ. The windchest is situated perpendicular to the facade.

There is one schwimmer bellows located in the lower right part of the organ case. It is connected to a single-fold, horizontally rising feeder bellows.

The 1935 electric wind blower was replaced in 2005 with a new one from Könyves.

Stop list

The registers are listed in order of their arrangement at the console.

GREAT:

Bordone 16' C - h' stopped wood, from c² onwards metal with single mouths;

Mixtura 4-6x 2'

Cornetto 3-5x 8' 2²/₃' + 2' + 1¹/₃/₅', at c⁰ adds 4' rank, at c' adds 8' rank of double-mouth Sn (tin) stopped pipes with inverted stoppers, Ø c': 52 mm, the tierce rank with an octave break at c³;

Flauto piatto 2' very narrowly scaled pipes, C - g#2 conical, cylindrical from a² (signed "BLOCKFLÜTE" on C,

Ottava 4' C - H of Zn (zinc), c - a³ organ metal, Ø C: 78 mm;

Flauto concerto 4' C - f#2 open wood, from g² metal cylindrical pipes;

Principale 8' C - d#1 in facade, Sn pipes (2005), from e' original cylindrical pipes;

Viola 8' C - d#1 Zn pipes by Melzer, from e' Rieger pipes with brass harmonic bridges regulated by leather nut;

Corno notte 8' C-H stopped wood c - e' open wood, f - a³ Sn cylindrical pipes of wide scale, (f' signed "NACHTHORN", Ø: 48 mm);

Pileata 8' C-H stopped wood, c - h stopped wood with double-mouths, from c' double-mouths stopped metal, regular chimneys, (c' signed "GEDECKT", Ø: 51 mm);

Salicionale 8' C - c' Zn pipes by Melzer, from cis³ Sn pipes by Rieger in the same scale, with brass harmonic bridges (without a regulating

screw);

SWELL:

Aelina 8' metal, narrowly scaled, from f#1 Sn;

Voce celesta 8' metal, narrowly scaled, without the bottom octave, from f#1 Sn;

Flauto camino 8' C - h stopped wood, c¹-a⁵ stopped metal double-mouths with chimneys, b⁵-a⁴ open cylindrical pipes;

Gamba 8' C - h Zn, from c¹ Sn;

Violin Principale 8' C - h Zn, from c¹ Sn;

Flute copula 4' conical pipes C-H Zn, c - h¹ Sn, from c² cylindrical;

Gambietta 4' signed "GAMBA", C - f³ Zn pipes by Melzer, f#3- a⁴ Sn by Rieger;

Flauto piccolo 2' C - a⁵ non-overblown Sn pipes of wide scale, breaks at b⁵;

Sesquialtera 2x 2²/₃ +1³/₅' Sn flute scale pipes, the tierce rank with octave break on b⁵;

Acuta 4-6x 1' full compass Sn pipes;

Quintadena 16' C - h metal Zn pipes, c¹ - a⁴ Sn stopped pipes;

Regale 8' reed pipes with Oboe resonators. This register was not put in place during the most recent overhaul, due to lack of tuning access and the fact that the louvers of the Swell hit the resonators of this register when opened. It was proposed to replace it with a more space-suitable Krummhorn 8' register - but this has not yet been realized.

PEDAL:

Subbasso 16' stopped wood pipes;

Violone 16' finely voiced, open Zn pipes, Ø C: 156 mm);

Principale 16' open wood pipes (divided into three chests);

Ottava 8' open metal pipes, A - c#1 in the facade, Sn pipes (2005);

Cello 8' all Zn, narrowly scaled open metal pipes, C - f³ pipes by Melzer;

Trombone amabile 16' reed pipes with Zn resonators, C - H half-length;

Clarino 4' borrowing from Regale 8';

Couplers:

I 4', II 4', II 16', II / I 4', II / I 16', normal couplers;

od g² kovové cylindrické píšťaly;

Principale 8' C - dis¹ v prospekte, Sn píšťaly (2005), od e¹ pôvodné cylindrické píšťaly;

Viola 8' C - dis¹ Zn píšťaly od firmy Melzer, od e¹ píšťaly firmy Rieger s mosadznými bradami regulovanými koženou maticou;

Corno notte 8' C - H drevené kryté, c - e¹ drevené otvorené, f¹ - a³ Sn cylindrické píšťaly širokej menzúry, (f¹ signované „NACHTHORN“, Ø: 48 mm);

Pileata 8' C - H drevené kryté, c - h drevené kryté dvojlábiové, od c¹ dvojlábiové kovové kryté s rúrkou smerom von, (c¹ signované „GEDECKT“, Ø 51 mm);

Saliciale 8' C - c¹ Zn píšťaly od firmy Melzer, od cis¹ Sn píšťaly firmy Rieger v rovnakej menzúre, s mosadznými spodnými bradami (bez regulačnej skrutky);

II. MANUÁL:

Aelina 8' kovové, úzko menzúrované píšťaly, od fis¹ Sn;

Voce celesta 8' kovové, úzko menzúrované píšťaly bez veľkej oktávy, od fis¹ Sn;

Flauto camino 8' C - h drevené kryté, c¹-a⁵ kovové kryté dvojlábiové s rúrkou, b⁵-a⁴ otvorené cylindrické píšťaly;

Gamba 8' C - h Zn, od c¹ Sn;

Violin Principale 8' C - h Zn, od c¹ Sn;

Flauta copula 4' kónické píšťaly C - H Zn, c - h¹ Sn, od c² cylindrické;

Gambietta 4' signované „GAMBA“, C - f³ Zn píšťaly firmy Melzer, fis³- a⁴ Sn od firmy Rieger;

Flauto piccolo 2' C - a⁵ neprefukujúce Sn píšťaly širokej menzúry, repetícia na b⁵;

Sesquialtera 2x 2²/₃ +1³/₅' Sn píšťaly flautovej menzúry, terciový rad s oktávovou repetíciou na b⁵;

Acuta 4-6x 1' v celom rozsahu Sn píšťaly;

Quintadena 16' C - h kovové Zn píšťaly, c¹ - a⁴ Sn kryté píšťaly;

Regale 8' jazykové píšťaly s ozvučnicami registra Hoboj. Tento register ostal po ostatnej oprave neosadený, nakoľko jeho ladenie je kvôli nevhodnému umiestneniu takmer nemožné a žalúzia II. manuálu naráža pri otváraní na ozvučnice tohto registra. Pri ostatnej oprave

bola navrhnutá výmena za priestorovo vhodnejší register Krummhorn 8' - k tejto výmene však zatiaľ nedošlo.

PEDÁL:

Subbaso 16' drevené kryté píšťaly;

Violone 16' jemne intonované, otvorené Zn píšťaly, Ø C: 156 mm);

Principale 16' drevené otvorené píšťaly (rozdelené na tri vzdušnice);

Ottava 8' kov. otvorené píšťaly, A - cis' v prospekte, Sn píšťaly (2005);

Cello 8' v celom rozsahu Zn, úzko menzúrované kovové otvorené píšťaly, C - f° píšťaly od firmy Melzer;

Trombone amabile 16' jazykové píšťaly so Zn ozvučnicami, C - H s polovičnou dĺžkou;

Clarino 4' register bez vlastných píšťal, extenzia z registra Regale 8';

Spojky:

I 4', II 4', II 16', II / I 4', II / I 16', spojky v 8' polohe;

Ovládače nad pedálovou klaviatúrou: COPULA GENER, COPULA NORM, CRESCENDO ANN., CRESCENDO, ESPRESSIONE II. MAN.

Tlačítka pod klaviatúrou I. man. (zlava): MOTOR - tlačítka osadené pri rekonštrukcii r. 2005;

ANNULATORE, LIB. COMB. I , LIB. COMB. II , ANNULATORE , P, M, F, TT

Autor textu: Matej Kubeš

Controls above pedal keyboard: COPULA GENER, COPULA NORM, CRESCENDO ANN. , CRESCENDO, ESPRESSIONE II. MAN.

Buttons below the lower keyboard (from left) : MOTOR - button fitted during the 2005 reconstruction (wind);

ANNULATORE, LIB. COMB. I , LIB. COMB. II , ANNULATORE , P, M, F, TT

Friday, July 18th 2025 ▪ 7pm

BRATISLAVA-ZÁHORSKÁ BYSTRICA

St. Peter and St. Paul R.C. Parish Church

Piatok 18. júl 2025 ▪ 19.00

BRATISLAVA-ZÁHORSKÁ BYSTRICA

R.k. farský kostol sv. Petra a Pavla

PEDRO ALBERTO SÁNCHEZ

Cèsar Franck
(1822 - 1890)
Grand Coro

Juan Bautista Cabanilles
(1640 - 1691)
Tiento de falsas

Antonio Soler
(1729 - 1783)
Sonata 104

Johann Sebastian Bach
(1685 - 1750)
Choral "Dies sind die heiligen zehn Gebot", BWV 678

Marco Enrico Bossi
(1861 - 1925)
Scherzo en sol menor Op. 49 N.º 2

Théodore Dubois
(1837 - 1924)
In paradisum

Eduardo Torres
(1872 - 1934)
Comunión

Giovanni Morandi
(1777 - 1856)
Rondo con imitazione dei campanelli

Jesús Guridi
(1886 - 1961)
Ofertorio
Variaciones sobre un tema vasco (IX)

Miguel Hilarión Eslava
(1807 - 1878)
Marcha de los Reyes Magos

Pedro ALBERTO SÁNCHEZ

Kňaz Pedro Alberto Sánchez, O.S.A. sa narodil v meste Salamanca v Španielsku. Jeho prvé hudobné vzdelávanie začalo v slávnom chlapčenskom zbere v kráľovskom kláštore sv. Vincenta z El Escorial. Študoval na hudobnom konzervatóriu v Madride "Arturo Soria".

Potom sa presťahoval do Ríma, aby navštevoval známe Konzervatórium svätej Cecílie, kde napredoval v organe a kompozícii pod vedením veľkých majstrov, vrátane Ottorina Baldassarriho, Jiřího Lecjiana a Federica del Sorda a bol členom schóly v Bazilike svätého Petra. Neskôr pokračoval v štúdiu na Pápežskom inštitúte pre posvätnú hudbu, kde sa špecializoval na gregoriánsky chorál a improvizáciu.

Otec Sánchez získal magisterský titul v odbore organ - pedagogický smer na Real Conservatorio Superior de Música v Madride pod vedením Dr. D. Miguel Bernal Ripol. Vystupoval na organových koncertoch v Španielsku, Mexiku, Poľsku, Švajčiarsku, Taliansku, Paname, Belgicku a Spojených štátoch amerických.

Otec Sánchez bol vysvätený za kňaza augustiniánskeho rádu, študoval na Estudios Eclesiásticos por la Universidad Pontificia de Salamanca a na Pápežskej univerzite svätého Tomáša Akvinského v Ríme (kánonické právo).

V súčasnosti je hudobným riaditeľom a organistom v Kráľovskom kláštore El Escorial a riaditeľom organového festivalu Semana Internacional de Organo de Madrid.

Reverend Pedro Alberto Sánchez, O.S.A. was born in Salamanca, Spain. His earliest music training began when he was a member of the famous boys' choir at the Real Monasterio de San Lorenzo de El Escorial and studied in the music conservatory of Madrid "Arturo Soria", where he graduated with the degree of Organ Professor.

He then moved to Rome to attend the well-known Conservatorio Santa Cecilia advancing in organ and composition under the tutelage of great maestros, including Ottorino Baldassarri, Jiri Lecjian, and Federico del Sordo and was a member of the Schola at Saint Peter's Basilica. Later he continued his studies at the Pontificio Instituto de Música Sacra where he specialized in Gregorian Chant and Improvisation.

Father Sánchez received a Master's Degree in Organ Pedagogy from the Real Conservatorio Superior de Musica in Madrid, where his mentor was Dr. D. Miguel Bernal Ripol. He has performed organ concerts in Spain, Mexico, Poland, Switzerland, Italy, Panama, Belgium and the United States of America.

Father Sánchez was ordained a Priest of the Augustinian order, with religious studies at the Estudios Eclesiásticos por la Universidad Pontificia de Salamanca and Pontifical University of Saint Thomas Aquinas in Rome (Canon Law).

Currently, he holds the title of Music Director and Organist at the Real Monasterio del Escorial and Director of the Semana Internacional de Organo de Madrid.

BRATISLAVA-ZÁHORSKÁ BYSTRICA

BRATISLAVA-ZÁHORSKÁ BYSTRICA

*St. Peter and St. Paul R.C. Parish Church**R.k. farský kostol sv. Petra a Pavla*

In St. Peter and Paul's R.C. Parish Church in Záhorská Bystrica, an independent municipality until 1972, there is a two-manual organ built by the Silesian organ building firm Gebrüder Rieger from Krnov (until 1918 Jägerndorf, now Czechia) - more specifically, its Budapest branch, which supplied instruments to the territory of the former Hungarian Kingdom between 1895 and 1918. The organ was built in 1902 and is listed in the company's opus list as "908 Besztercze bei Preßburg", with the asterisk before the opus number indicating a two-manual instrument. It is one of the first organs built by Gebrüder Rieger in Slovakia with tubular pneumatic action. It is a so-called Zwillingsorgel ("twin organ") - i.e. an organ with extensive borrowings (extensions) where, with the exception of the Gamba, Violon and Mixtura stops, each rank of pipes serves a pair of stops, one of which is an octave higher in pitch - e.g. Principal 8' and Octave 4'.

The manual compass is chromatic, C - f³ - 54 keys and notes, normal keyboard color, the naturals are covered in synthetic material. The pedal has a compass of C - d³, 27 keys and notes; the keys are parallel and flat, the shorter

Vo farskom kostole sv. Petra a Pavla v Záhorskej Bystrici, až do r. 1972 samostatnej obci, sa nachádzal dvojmanuálový organ postavený sliezskou organárskou firmou Gebrüder Rieger z Krnova (do r. 1918 Jägerndorf) resp. jej budapešťianskou filiálkou, ktorá v období 1895 - 1918 dodávala nástroje pre územie bývalého Uhorska. Organ bol postavený v roku 1902, v katalógu firmy je uvedený *908 Besztercze bei Preßburg, pričom hviezdička pred opusovým číslom označuje

dvojmanuálový nástroj. Ide o jeden z prvých organov firmy Gebrüder Rieger postavených na Slovensku s pneumatickými traktúrami. Jedná sa o tzv. Zwillingsorgel (organ-dvojička) - t.j. extenziový organ, kde - s výnimkou registrov Gamba, Violon a Mixtura - každý rad píšťal slúži pre dvojicu registrov, jeden z nich v stopovej dĺžke o oktávu vyššej - napr. Princípál 8' a Oktáva 4'.

Rozsah manuálov je C - f³ chromaticky, 54 klávesov a tónov, normálna farba klaviatúr, obloženie dlhších klávesov je z umelej hmoty. Pedál má rozsah C - d³, 27 klávesov a tónov, usporiadanie klávesov je

rovnobežné, v jednej výškovej rovine, aj kratšie klávesy sú rovnako dlhé. Vzdušnice majú registrové kancelary a sú výpustkové s vertikálne uloženými „taškami“. Vzdušnica hlavného stroja (spodná manuálová klaviatúra) stojí za prospektom, pričom približne na jej priečnu os sú situované najhlbšie tóny cis strany po f³, smerom k pravej bočnej stene (pri čelnom pohľade) nasledujú diatonicky tóny cis strany po f³, smerom k pravej bočnej stene tóny c strany po e³.

Registre stoja na vzdušnici v poradí od prospektu:

1. Princípál 8' C - f³ otvorené cylindrické, kov, B - c² v prospekte, organový kov (nepôvodné píšťaly z roku 2009, pôvodný prospekt bol zrekvírovaný v roku 1918 a nahradený zinkovými píšťalami po prvej svetovej vojne firmou Rieger); cis² - f³ vnútri, otvorené cylindrické, organový kov, bez brád (pôvodné píšťaly). Usporiadanie píšťal v 3 píšťalových poliach prospektu (g / g / g; píšťaly v horných píšťalových poliach sú neznelé), zľava: a¹, f¹, cis¹, a, g, h, dis¹, g¹, h¹ / f, dis, cis, H, B, c, d, e, fis / b¹, fis¹, d¹, b, gis, c¹, e¹, gis¹, c¹.

2. Oktáva 4' extenzia registra Princípál 8; fis₂ - f³ vlastné píšťaly (ako pokračovanie Princípálu 8°) otvorené cylindrické, organový kov

3. Gamba 8' C - f³ otvorené cylindrické, úzko menzúrované, kov, mosadzné sláčikové brady s koženými regulačnými matičkami (po f³)

4. Fuvola 8' (Flauta) C - e¹ drevené otvorené; f¹ - f³ otvorené cylindrické, širšie menzúrované, organový kov, jeden oblúkový výrez, bez horných lábii, malé bočné brady (po f³)

5. Fuvola 4' (Flauta) extenzia registra Fuvola 8'; fis² - f³ vlastné píšťaly (ako pokračovanie Flauty 8), otvorené cylindrické, kov, bez horných lábii, bez bočných brád

6. Bourdon 16' C - H neobsadené (ani nič nehrá); c - h¹ drevené kryté, c - h jeden výrez / c¹ - h¹ dva výrezy; c² - f³ kryté cylindrické, org. kov (aj klobúky), 2 oblúkové výrezy, bez horných lábii, bočné brady

7. Födött 8' (Kryt) extenzia registra Bourdon 16; fis² - f³ vlastné píšťaly (ako pokračovanie registra Bourdon 16°)

keys being equally long. The windchests have stop channels and are exhaust pneumatic, with vertically arranged wedge pouches. The windchest of the Great (lower manual keyboard) is located behind the facade, with the notes C and C# located approximately on its transverse axis, towards the left side wall (when viewed from the front), the notes of the c# side up to f³ are arranged diatonically, and towards the right side wall are the notes of the c side up to e³.

The stops stand on the wind chest in the following order from the facade:

1. Princípál 8' C - f³ open cylindrical metal, B - c² in the facade, organ metal (non-original pipes from 2009, the original facade was confiscated in 1918 and replaced with zinc pipes after World War I by the Gebrüder Rieger company); c#2 - f³ inside, open cylindrical, organ metal, without ears (original pipes). Arrangement of pipes in 3 pipe flats of the facade (g / g / g; dummy pipes in the upper pipe flats), from left: a¹, f¹, c#1, a, g, h, d#1, g¹, h¹ / f, d#, c#, H, B, c, d, e, f# / b¹, f#1, d, b, g#, c¹, e¹, g#1, c¹.

2. Octave 4' extension of the Princípál 8 register; f#2 - f³ own pipes (as a continuation of Princípál 8') open cylindrical, organ metal

3. Gamba 8' C - f³ open cylindrical, narrowly scaled, metal, brass harmonic bridges with leather tuning buttons to f³

4. Fuvola 8' (Flute) C - e¹ open wood; f¹ - f³ open cylindrical, wider scale, organ metal, one arched cutup, without upper lips, small ears to f³

5. Fuvola 4' (Flute) extension of the Fuvola 8' register; f#2 - f³ own pipes (as a continuation of Fuvola 8), open cylindrical, metal, without upper lips and ears

6. Bourdon 16' C - H vacant; c - h¹ stopped wood, c - h one cutup / c¹ - h¹ two cutups; c² - f³ stopped cylindrical organ metal (including the canisters), 2 arched cutups with ears, without upper lips

7. Födött 8' (Gedeckt) extension of Bourdon 16 register; f#2 - f³ own pipes (as a continuation of Bourdon 16' register)

8. Mixtura 4x; C - 2²/₃ + 2 + 1¹/₃ + 1; c² - 2²/₃ + 2 + 2 + 1¹/₃; c³ - 2²/₃ + 2²/₃ + 2 + 2

Passage board, behind it is the wind chest of the Choir division (upper manual) with the same arrangement of notes on the wind chest. The registers are located on the wind chest from the front:

1. Salicional 8' C - f³ open cylindrical metal,

narrow-scaled, box beards to f⁵.

2. **Dolce 4'** extension of the Salicional 8' register; f#2 - f⁵ own pipes (as a continuation of Salicional 8'), open cylindrical, narrow-scaled metal, no ears.

3. **Hegedűprincipal 8'** (Geigen Principal) C - f⁵ open cylindrical metal, small ears made from the waste cutup material.

4. **Octave 4'** extension of the Hegedűprincipal 8' register; f#2 - f⁵ own pipes (as a continuation of the Hegedűprincipal 8')

The pedal wind chest is located behind the Great division. The stops are located on it in the following order from the front:

1. **Cello 8' C** - d¹ open cylindrical, narrow-scaled pipes, brass harmonic bridges with leather tuning buttons throughout.

2. **Subbas 16' C** - d¹ stopped wood, internal lips, arched cutups

3. **Oktávbas 8'** extension of the Subbas 16 register; d# - d¹ own pipes

In the plinth of the organ case there is a large schwimmer bellows with a wedge feeder bellows. The feeder lever is on the left side wall of the organ case base. Above it is a circular wind indicator with the text: RIEGER TESTVÉREK // Budapest és Jägerndorf. The instrument has an electric wind blower from 2009, located in a soundproof box. The separate console stood for several years in a non-original location, oriented perpendicular to the facade. In 2009, during the major overhaul carried out by Dalibor Lípka (Krnov, CZ), it was returned to its original location. The nearly square-shaped stop knobs (in the form of push buttons) are located in a row above the upper keyboard. They are all white and have the name and pitch engraved on the top surface. On the back of the buttons there is a black arc-shaped piece for cancelling the stop.

On the black backboard above the upper keyboard is an inlay inscription in small brass letters: *Cs. és kir. udvari - orgona - gyár - Rieger Testvérek - Jägerndorf és Budapest - Opus 908 ("Imperial and royal court organ manufacturer - Rieger Brothers - Jägerndorf and Budapest")*. Above the pedal keyboard on the far right was

8. **Mixtúra 4x**; C - 2²/₃ + 2 + 1¹/₃ + 1; c² - 2²/₃ + 2 + 2 + 1¹/₃; c³ - 2²/₃ + 2²/₃ + 2 + 2

Ladiaca lavička, za ňou vzdušnica II. manuálu s rovnakým usporiadaním tónov na vzdušnici. Registre stoja na vzdušnici odpredu.

1. **Salicional 8' C** - f⁵ otvorené cylindrické, užšie menzúrované, kov, skriňové brady (po f⁵)

2. **Dolce 4'** extenzia registra Salicional 8 ; fis² - f⁵ vlastné píšťaly (ako pokračovanie Salicionalu 8), otvorené cylindrické, užšie menzúrované, kov, bez brád

3. **Hegedűprincipal 8'** (Principal husľový) C - f⁵ otvorené cylindrické, kov, malé bočné brady zo zvyškového materiálu výrezu

4. **Oktáva 4'** extenzia registra Hegedűprincipal 8 ; fis² - f⁵ vlastné píšťaly (ako pokračovanie Hegedűprincipalu 8)

Pedálová vzdušnica stojí za vzdušnicou II. manuálu. Registre stoja na nej v poradí odpredu:

1. **Cello 8' C** - d¹ otvorené cylindrické, užšie menzúrované, mosadzné sláčikové brady s koženými regulačnými maticami (v celom rozsahu)

2. **Subbas 16' C** - d¹ drevené kryté, lábia dvonútra, oblúkové výrezy

3. **Oktávbas 8'** extenzia registra Subbas 16 ; dis - d¹ vlastné píšťaly

V sokli organovej skrine je veľký plavákový mech s čerpacím mechem klinovým. Páka čerpaceho mecha je na ľavej bočnej stene sokla organovej skrine. Nad ňou je kruhový ukazovateľ vzduchu v mechu s textom: RIEGER TESTVÉREK // Budapest és Jägerndorf. Nástroj má elektrické čerpadlo vzduchu z roku 2009, umiestnené v tlmiacej skrini. Samostatný hrací stôl stál niekoľko rokov na nepôvodnom mieste, orientovaný kolmo na prospekt. V roku 2009, pri generálnej oprave realizovanej Daliborom Lípkom (Krnov, CZ), sa vrátil na svoje pôvodné miesto. Registrové tlačidlá skoro štvorcového tvaru sú umiestnené v rade nad klaviatúrou II. manuálu. Všetky sú biele a na hornej ploche majú vygravírovaný názov a stopovú dĺžku

registra. Na zadnej časti tlačidiel je čierna oblúková plôška na vypnutie registra. Na čiernej doske nad klaviatúrou II. manuálu je nápis z malých mosadzných litier: *Cs. és kir. udvari - orgona - gyár - Rieger Testvérek - Jägerndorf és Budapest - Opus 908. (Cisársko-kráľovská dvorná organárska fabrika - Bratia Rieger - Krnov a Budapešť)* Nad pedálovou klaviatúrou celkom vpravo bolo registrové crescendo. Toto je v súčasnosti demontované.

V roku 2013 organ ladil Ján Valovič v rámci prípravy nástroja na festival SHO 2013. Pri tejto príležitosti bola odstránená aj nestabilita ladenia extenziových registrov. Ostatnú opravu, čistenie a ladenie organu v roku 2024, realizovali organári Peter Macejka a Andrej Hujsa.

a stop crescendo. This has now been dismantled.

In 2013 the organ was serviced by Ján Valovič in preparation for the 2013 SHO festival season. At this time, the tuning instability of the extension stops was resolved. The latest minor repair, connected with the cleaning and tuning of the organ, was carried out in 2024, by organ builders Peter Macejka and Andrej Hujsa.

Sobota 19. júl 2025 • 19.00

Saturday, July 19th 2025 • 7pm

DOLNÁ TIŽINA

DOLNÁ TIŽINA

R.k. farský kostol sv. Michala Archanjela

St. Michael's R.C. Parish Church

STANISLAV MÜHLFAIT

Johann Sebastian Bach
(1685 - 1750)
(dokončenie L. Ghielmi)
Fantasia C dur BWV 573

Samuel Scheidt
(1587 - 1654)
Cantilena Anglicana Fortuna, SSWV 134

Johann Sebastian Bach
(1685 - 1750)
Preludium a Fuga C dur, BWV 547

Johann Pachelbel
(1653 - 1706)
Ciaccona f moll

Karel Blažej Kopřiva
(1756 - 1785)
Fuga a moll

Arvo Pärt
(1935)
Trivium

Jacques van Oortmerssen
(1950 - 2015)
Nun ruhen alle Wälder

Jehan Alain
(1911 - 1940)
Choral Dorien

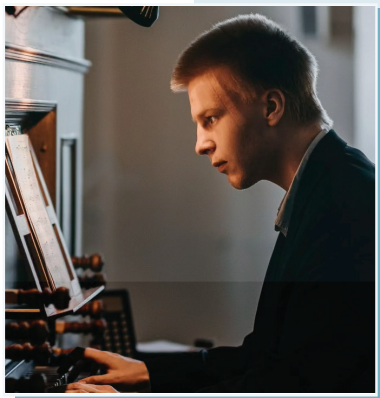
Jacques van Oortmerssen
(1950 - 2015)
Psalm 77

Stanislav MÜHLFAIT

Stanislav Mühlfait (*2007) začal hrať na klavíri už v piatich rokoch a v ôsmych rokoch sa prvýkrát dostal k organu, ktorý ho postupne uchvátil a začal ho študovať na ZUŠ Pelhřimov pod vedením Petra Žáka. V roku 2022 nastúpil na Pražské konzervatórium, kde študuje už tretí rok hru na organ v triede MgA. Evy Bublovej.

Počas štúdia na konzervatóriu vyhral 1. cenu na medzinárodnej interpretačnej súťaži Pro Bohemia, 1. cenu na súťaži Jána K. Vaňhala v Opočne, 1. cenu na Medzinárodnej varhanní súťaži Petra Ebena v Opave a získal štipendium Nadácie VIZE 97.

Zúčastnil sa majstrovských kurzov u Lionela Avota, Wolfganga Kogerta, Nathana Laubeho, Maurice Clémenta a Ann Rose Park. Okrem hry na organe vedie miestny farský zbor a venuje sa improvizácii.

Stanislav Mühlfait (*2007) started playing the piano at the age of five. Three years later, he encountered the organ for the first time, an instrument that has fascinated him ever since. He began studying organ at the local music school in Pelhřimov with Petr Žák. Since 2022, Stanislav has been studying at the Prague Conservatory. He is currently in his third year, studying organ in the class of Eva Bublová.

During his time at the conservatory, he has already won several prizes: 1st prize at the International Competition Pro Bohemia of Ostrava, 2nd prize at the Johann Baptist Wanhal Organ Competition, 1st prize at the Petr Eben International Organ Competition in Opava, and he has also received a scholarship from Nadace VIZE 97.

He has participated in masterclasses led by Lionel Avot, Nathan Laube, Wolfgang Kogert, Maurice Clément and Ann Rose Park. In addition to playing the organ, Stanislav conducts a parish choir and is also active in improvisation.

DOLNÁ TIŽINA

St. Michael's R.C. Parish Church

The organ in the Catholic Parish Church of St. Michael the Archangel was built by the Moravian organ builder Karel Neusser (2. November 1844 - 9. February 1925). His father Jan was also a capable organ builder. Karol learned organ building in his father's workshop, earning his certificate of apprenticeship in 1860 before perfecting his skills abroad. In 1868 he returned home and effectively took over his father's workshop.

At the outset he built instruments with slider chests and mechanical actions. Following the great success of the Moravian firm Gebrüder Rieger with instruments that had cone chests, Karel Neusser also gradually switched over fully to their manufacture. In 1881 he founded a factory in Nova Jičín for the manufacture of organs and harmoniums which thereafter produced a whole range of instruments not only for the home market but also for Slovakia. Up to the present, at least 20 of his organs (2 of them having two manuals) and 2 harmoniums have been recorder in Slovakia. The majority of Karl Neusser's instruments in Slovakia have cone chests and mechanical actions, three

DOLNÁ TIŽINA

R.k. farský kostol sv. Michala Archanjela

Organ v Rímskokatolíckom farskom kostole sv. Michala Archanjela postavil moravský organár Karel Neusser (2. novembra 1844 - 9. február 1925). Jeho otec Jan bol tiež schopným organárom. Syn Karol sa organárstvu priučil v otcovej dielni, výučný list získal v roku 1860 a neskôr sa zdokonaľoval v zahraničí. Roku 1868 sa vrátil domov a prakticky prevzal otcovu dielňu. Spočiatku staval nástroje so zásuvkovými vzdušnicami a mechanickými traktúrami. Po veľkom úspechu moravskej firmy

Gebrüder Rieger s nástrojmi s kúžeľovými vzdušnicami sa aj Karel Neusser postupne úplne preorientoval na ich výrobu. V r. 1881 založil v Novom Jičine továreň na výrobu organov a harmónií, ktorá potom vyprodukovala celý rad nástrojov nielen pre domáci trh, ale aj pre Slovensko. Na Slovensku doteraz evidujeme minimálne dvadsať jeho organov, z toho dva dvojmanuálové a dve harmónia. Väčšina nástrojov K. Neussera na Slovensku ma kúžeľové vzdušnice a mechanické traktúry, tri nástroje majú pneumatické traktúry. Neusserove organy sú cenené najmä pre mimoriadne kvalitné

vypracované traktúry a romantické dispozície, s celým radom registrov v základnej polohe, z ktorých každý má svoj vlastný charakter. Manuálové rozsahy na väčšine nástrojov zodpovedajú dobovému štandardu C - f³ chromaticky. Menší rozsah C - c³, resp. C - d⁵ nachádzame v jeho organoch len zriedkavo (na Slovensku v rk. kostole v Starej Bystrici). Rozsah pedál však obvykle nedosahuje vtedajší štandard C - d' a je obmedzený na C - c', prípadne len C - h^o. Po prvej sv. vojne firma finančne upadala v dôsledku vojnových pôžičiek porazenej Rakúsko-Uhorskej monarchii.

Nástroj v Dolnej Tížine je jednomanuálový organ s pedálom. Má šesť manuálových a dva pedálové registre. Klávesový aj tónový rozsah manuálu je C - f³, 54 klávesov a tónov. Manuálové klávesy majú obvyklú farbu, na dlhších (spodných) klávesoch je obloženie z umelej hmoty. Pedál má rozsah C - c', pedálové klávesy sú rovnobežné, v jednej výškovej rovine, krátke (horné) klávesy sú rovnako dlhé. Vzdušnice majú registrové kancely a sú mechanické kuželkové. Vzdušnica manuálu stojí za prospektom.

Dispozícia:

Principal 8'

Gedeck 8'

Gemshorn 8'

Salicional 8'

Octav 4'

Mixtur 3x C - 2_{2/3} + 2 + 1. rep. C¹ - 4 + 2_{2/3} + 2

Pedál

Subbass 16'

Cello 8'

Traktúry sú mechanické. V sokli organovej skrine je dvojité zásobný mech. Čerpačí mech je klinový. Samostatný hrací stôl stojí pred soklom organovej skrine v drevenom zábradlí chóru. Drevené vysústružené registrové manubriá na vyťahovanie sú umiestnené v rade nad manuálovou klaviatúrou. Na čelnej ploche majú

instruments have pneumatic actions. Neusser's organs are valued above all for the special quality of execution of their actions and their romantic specifications with a complete range of stops at 8' pitch, each of which has its own particular character. The compass on the majority of instruments conforms to the standard of the time, C - f³ or C - d⁵, is found on his organs only rarely (in Slovakia in the Catholic Church in Stará Bystrica). However, the compass of the pedals usually does not reach the then standard C - d', being limited to C - c' or only C - b'. After World war I the firm's finances suffered as a result of war loans to the defeated Austro-Hungarian Empire.

The instrument in Dolná Tížina has a single manual with pedal and six manual and two pedal stops. The manual and tonal compass is C - f³, 54 keys and notes. The manual keys have the usual coloring, the longer (lower) keys are covered in plastic. The pedal compass is C - c', the pedal keys are parallel, all level height wise, the short (upper) keys are equal in length. The soundboards have stop channels and mechanical cone chests. The manual soundboard stand behind the front.

The registration is as follows:

Principal 8'

Gedeck 8'

Gemshorn 8'

Salicional 8'

Octav 4'

Mixtur 3x C - 2_{2/3} + 2 + 1. rep. C¹ - 4 + 2_{2/3} + 2

Pedal

Subbass 16'

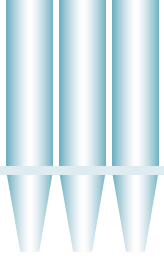
Cello 8'

The actions are mechanical. In the organ case plinth there is a double rise reservoir. The feeder is wedge-shaped. The independent console stands in front of the plinth in the wooden gallery rail.

Turned wooden stopknobs are in a row above the keyboard. They have circular labels of various colors and gilded edges. There is black lettering on the labels with the names of the stops and their pitch. Above the pedalboard are two unmarked metal notched pedals for the

fixed combinations: the one on the organist's left operates the Mezzoforte (the Subbas 16', Salicional 8', Gedeckt 8' and Principal 8'sops), that on the right the Forte (all the stops including the pedal coupler). Above the keyboard there is an inscription on a black strip: K.Neusser v Novém Jičíně. The organ case was restored by František Šmigrovský, and the organ itself by Jan Valovič in 2014 - 2015.

rôznofarebné kruhové terčíky s pozlátenými okrajmi. Na terčíkoch je čiernym písmom napísaný názov registra a jeho stopová poloha. Nad pedálovou klaviatúrou sú dva neoznačené kovové šľapky na zaháknutie. Ľavá zapína kolektív Mezzoforte (registre Subbass 16', Salicional 8', Gedeckt 8', Principal 8'), pravá zapína kolektív Forte (všetky registre aj s pedálovou spojkou). Nad manuálovou klaviatúrou na čiernej lište je nápis: K Neusser v Novém Jičíně. Organovú skriňu reštauroval Mgr. František Šmigrovský. Nástrojovú časť organa reštauroval Ján Valovič v r. 2014-2015.

Slovenské
historické
organy

Slovak
historic
organs

33

Nedeľa 20. júl 2025 • 19.00

BRATISLAVA - ČUNOVO

*Rímskokatolícky farský kostol
sv. Michala Archanjela*

Sunday, July 20th 2025 • 7pm

BRATISLAVA - ČUNOVO

St. Michael's R.C. Parish Church

SOFIJA GRGUR, organ (*Srbsko*)

ENSEMBLE INTERROGATIO

Filip Rekieč, husle (*Polsko*)
Bernadette Köbele, violončelo (*Nemecko*)
Sofija Grgur, basso continuo (*Srbsko*)

Giovanni Benedetto Platti

(1697 - 1763)

Triosonate A-Dur, WD 683

Largo, e staccato

Allegro

Siciliana

Presto

Carl P. E. Bach

(1714 - 1788)

Orgel Sonate a-Moll, Wq. 70 Nr.4

Allegro assai

Adagio

Allegro

Carl Friedrich Abel

(1723 - 1787)

Triosonate G-Dur, WK 118

Andante

Presto

Ludwig van Beethoven

(1770 - 1827)

Aus "Fünf Stücke für Flötenuhr" WoO 33

Minuet / Allegretto

Allegro non piú molto

Jean-Baptiste Barrière

(1707 - 1747)

Triosonate d-Moll Nr.2, Buch III

Adagio

Allegro

Aria

Giga

Joseph Bodin de Boismortier

(1689 - 1755)

Sonata A-Moll, Nr. 5 Op.37

Vivace

Largo

Allegro

Ensemble INTERROGATIO

Súbor **Ensemble Interrogatio** založili Filip Rekieć (PL) a Sofija Grgur (RS) po ich úspešnej hudobnej spolupráci, počas štúdií na Hochschule für Musik vo Würzburgu. Súbor sa zameriava na starú hudbu, ale historicky podložené interpretačné postupy považuje za pozvanie a súčasne príležitosť na hudobnú konverzáciu a skúmanie, a podľa toho je aj súbor pomenovaný.

Interrogatio (lat. Interrogare: pýtať sa, pochybovať) je termín na označenie rétorickej figúry, ktorá sa používala v hudbe 16. - 18. storočia, pri ktorej sa kladie otázka, ktorá môže, ale nemusí byť zodpovedaná.

Ensemble Interrogatio vystupuje najmä v Nemecku a Švajčiarsku v rôznych zostavách, od jadra skupiny až po komorný hudobný ansámbl. V súťažiach v interpretácii starej hudby získali viacero ocenení.

Sofia Grgur je známa srbská organistka a čembalistka. Je sólistka, dirigentka, korepetitorka (basso continuo), improvizátorka a špecialistka v historicky poučenej interpretácii. Študovala najprv na hudobnej akadémii v Belehrade, neskôr na Hochschule für Musik vo Würzburgu, kde vyštudovala organ, cirkevnú hudbu, čembalo a historické klávesové nástroje. Pokračovala v štúdiách na Schola cantroum Basiliensis v Bazileji, so zameraním na historickú improvizáciu. Momentálne pôsobí ako organistka a hudobná riaditeľka v Zürichu.

Ensemble **Interrogatio** was founded by Filip Rekieć (Poland) and Sofija Grgur (Serbia) after their successful musical collaboration during their studies at the Hochschule für Musik Würzburg.

The ensemble focuses on early music, but considers historically informed performance practice as an invitation and a fulfilling excuse for musical conversation and inquiry, which is how the name of the group came to fruition.

Interrogatio (lat. interrogare: to ask, to question) refers to a rhetorical figure used in music of the 16th - 18th centuries, in which a question is posed and may be answered or not.

Ensemble Interrogatio performs mostly in Germany and Switzerland in various formations, from the core of the group to chamber music consort, and has won multiple prizes in renowned competitions for Early Music.

Sofija Grgur is a well-recognized Serbian organist and harpsichord player. She pursues a versatile career as a soloist, conductor, accompanist (basso continuo), improviser and specialist in early music performance practice. She obtained her bachelor's degree at the Belgrade Music Academy (multinstrumental department, organ) and continued her studies at the Hochschule für Musik Würzburg, where she obtained diplomas for solo organ, church music, as well as harpsichord and other historical keyboard instruments. Her post-graduate studies brought her to „Schola Cantorum Basiliensis“ in Basel, Switzerland, with a focus on historical improvisation. Sofija Grgur lives and works as a church music director and organist in Zürich.

Sofija Grgur was awarded scholarships from the Serbian Foundation for young talents „Dositeja“ and other international foundations. After winning awards at several competitions, she now works regularly with internationally acclaimed ensembles as a soloist, musical director and conductor. She is also a founding member of the Ensemble Interrogatio, a group specializing in the performance of lesser-known works of early music, while also offering programs combining early music with contemporary works.

Filip Rekieć works internationally as a baroque violin soloist, chamber musician, concertmaster as well as artistic director of his own projects.

Born in Zabrze (Poland), Filip Rekieć was already as a teenager a prize winner of international violin competitions. During his violin studies with Bartosz Bryła (Wrocław / Breslau) and Grigori Zhislin (Würzburg) he developed an interest in early music and historical performance practice, making it his focus from 2012. From then on, Filip continued his development by studying baroque violin, baroque viola and viola d'amore both with Pauline Nobes in Würzburg and with Mechthild Karkow in Leipzig and Frankfurt. In 2020, Filip transferred to Bremen where he completed his baroque violin education.

Sofija Grgur získala štipendium od Srbskej nadácie pre mladé talenty „Dositeja“ a ďalších medzinárodných nadácií. Po získaní ocenení na viacerých súťažiach, pravidelne spolupracuje s medzinárodne uznávanými súbormi ako sólistka, hudobná riaditeľka a dirigentka. Je tiež zakladajúcou členkou Ensemble Interrogatio, skupiny špecializujúcej sa na interpretáciu menej známych diel starej hudby a zároveň ponúka programy kombinujúce starú hudbu so súčasnými dielami.

Filip Rekieć pôsobí medzinárodne ako sólista na barokové husle, komorný hráč, koncertný majster a umelecký vedúci vlastných projektov. Narodil sa v Zabrze (Poľsko) a už v tinedžerskom veku získaval ocenenia na husľových súťažiach. Počas štúdií u profesorov Bartosz Bryła (Vroclav) a Grigori Zhislin (Würzburg) sa v ňom rozvinul záujem o starú hudbu a

historicky poučenú interpretáciu, na ktorú sa od roku 2012 plne sústreďí. Študoval barokové husle, barokovú violu a violu d'amore v triedach Pauline Nobes vo Würzburgu a Mechthild Karkow v Lipsku a Frankfurte. V Roku 2020 prestúpil na štúdiá do Brém kde dokončil svoje husľové vzdelanie.

Bernadette Köbele (nar. v Passau, Nemecko), študovala violončelo v Salzburgu, Viedni, Paríži a Bazileji. Okrem toho študovala transdisciplinárne umenie v Zürichu. Hrala v známych súboroch, napríklad

Camerata Salzburg, La Cetra Basel, Les Passions de L'Amé, Orchestra of the Age of Enlightenment London a Geneva Camerata. Niekoľko koncertov bolo vysielaných naživo v európskych rádiách a zúčastnila sa nahrávaní CD nosičov vydavateľstiev ako Deutsche Grammophon, harmonia mundi a sony classical. Žije a pracuje v Zürichu ako čelistka a transdisciplinárna umelkyňa, tvorí inštalácie a inscenácie súčasných muzikálov.

Bernadette Köbele (born in Passau, Germany), studied cello in Salzburg, Vienna, Paris and Basel and transdisciplinary Art in Zürich. Bernadette has played in renowned ensembles including Camerata Salzburg, La Cetra Basel, Les Passions de L'Amé, Orchestra of the Age of Enlightenment London and Geneva Camerata.

Several concerts were broadcasted live on European radio stations and she participated in CD recordings with labels like Deutsche Grammophon, harmonia mundi and sony classical.

She lives and works in Zürich as a cellist, transdisciplinary artist, creating installations and staging contemporary music theatre.

BRATISLAVA – ČUNOVO

*Rímskokatolícky farský kostol
sv. Michala Archanjela*

Originally a six stop Positive was built into the choir gallery parapet, thus the manual keyboard and stop controls were on the rear of the organ case. The instrument was built in this form by an unknown organ builder in the first third of the 19th century. At the end of the 19th century, the Pressburg (now Bratislava) organ builder Anton Schönhofer rebuilt the instrument. He moved the organ case towards the back and put a new console in front of it on the choir gallery parapet. A Pedal division was added. The original manual slider soundboard with the so-called short bass octave (C#, D#, F#, G# are missing) was retained, the appropriate keys sounding the notes of an octave higher.

After WWII, the instrument was neglected and gradually devastated. In the 1980s the organ was on the brink of extinction. A reed organ - wedged inside the case of the gutted detached console was used for accompaniment of the services. Key and stop action were, for the most part, destroyed, with some remnants thereof alongside some of the pipework sitting on the bellows. Parts of the organ were stored

BRATISLAVA – ČUNOVO

St. Michael's R.C. Parish Church

Pôvodne šesťregistrový pozitív je postavený do zábradlia chóru, pričom manuálová klaviatúra a ovládanie registrov boli pôvodne na zadnej stene organovej skrine. V tejto podobe postavil nástroj neznámy autor v prvej tretine 19. storočia. Koncom 19. storočia nástroj prestaval bratislavský organár Anton Schönhofer. Organovú skriňu posunul dozadu, pred ňu do zábradlia chóru postavil nový hrací stôl a dostaval pedál. Pôvodná manuálová zásuvková vzdušnica s tzv. krátkou spodnou oktávou (chýbajúce tóny Cis, Dis, Fis, Gis) ostala zachovaná, na príslušných klávesoch znejú tóny o oktávu vyššie.

Po druhej svetovej vojne bol organ devastovaný a v 80. rokoch 20. storočia mu hrozil zánik. Na sprievod liturgie sa používalo harmónium, ktoré bolo vsunuté do priestoru korpusu hracieho stola. Hracia a registrová traktúra boli zničené, ich zvyšky spolu píšťalovým fondom boli vyhodené na mechoch. Časti organu boli uložené na rôznych miestach v kostole resp. pri kostole. Mnoho píšťal chýbalo vrátane celého prospektu.

Nebyť dôsledného organologického výskumu a rekonštrukcie v rokoch 1985 - 1988, ktorú realizoval Marian A. Mayer, aj tento organ by bol pre ďalšie generácie nenávratne stratený. Nástroj sa po tejto oprave používal, avšak bez pedálu, ktorý stále čakal na svoju rekonštrukciu.

Ďalšiu opravu realizoval v roku 2003 Ján Valovič zo Serede, pri ktorej bol doplnený aj píšťalový fond Pedálu. Pedálové registre Violon 8' a Violoncello 8' z Schönhoferovej prestavby sa nezachovali (začiatkom 90. rokov boli spálené v rámci upratovania priestorov fary, kde boli tieto registre dočasne uskladnené) - miesto týchto dvoch registrov sa pristúpilo k vybudovaniu registra Subbas 16'.

Manuál C - d⁵ (klaviatúra má 51 klávesov, na vzdušnici chýbajú tóny Cis, Dis, Fis, Gis, teda tónový rozsah je len 47 tónov). Registre uvádzam v poradí, v akom stoja na vzdušnici.

Principal 4' píšťaly C - c⁵ stoja v prospekte. (Laukhuff, 1988)

Oktáva 2' píšťaly C - c⁶ stoja v prospekte. (Laukhuff, 1988)

Flauta 4' v celom rozsahu drevené otvorené píšťaly.

Copula 8' v celom rozsahu drevené kryté píšťaly. (časť píšťal pôvodná, časť z roku 1988)

Copula 4' drevené kryté píšťaly

Mixtura 2X C - 1¹/₃ + 1¹/₃; c¹: 2²/₃ + 2²/₃; c²: 5¹/₃ + 4¹/₃ (pri oprave v roku 2003 bola repetícia na c² zrušená, značná časť píšťal pochádza z roku 1988). Tento register bol A. Schönhoferom osadený na mieste pôvodného hracieho pultu na zadnej stene skrine.

Pedál - klaviatúra má klávesový rozsah C - a⁶ s krátkou spodnou oktávou, tónový rozsah je C - H

Subbas 16' (píšťaly pochádzajú z poslednej opravy nástroja realizovanej r. 2003).

Pôvodný Schönhoferov pedál mal dva registre, jeden v osem-, druhý v štvorstopovej polohe, oba s drevenými otvorenými píšťalami. Na registrových manubriách boli registre označené názvami P (Violon) 8'; P Violoncell /4'.

at various places within and adjacent to the church. Many pipes were missing, including all façade pipes. Had it not been for the thorough documentation and restoration carried out by Marian A. Mayer in the years 1985 - 1988, this instrument - as many others - would have been lost. After this repair the organ was usable, albeit without the Pedal division that was still awaiting its restoration.

The 2003 restoration, carried out by Ján Valovič of Sereď, included the rebuilding of the Pedal. The Pedal division stops Violon 8' and Violoncello 8' stemming from the Schönhofer rebuild were not extant (they had been burned in the early 1990s during a cleanup of the premises of the rectory where they were stored) - it was decided to install a Subbas 16' in place of these two missing stops.

Manual C - d⁵ (51 keys, 47 notes). The stops are listed in the order in which they stand on the windchest.

1. **Principal 4'** - C to c# stand in the façade (new Laukhuff pipes from 1988).

2. **Oktáva 2'** - C to c⁶ stand in the façade (new Laukhuff pipes from 1988).

3. **Flauta 4'** - open wood pipes throughout

4. **Copula 8'** - stopped wood pipes throughout. (Some pipework original, some new from 1988)

5. **Copula 4'** - stopped wood pipes

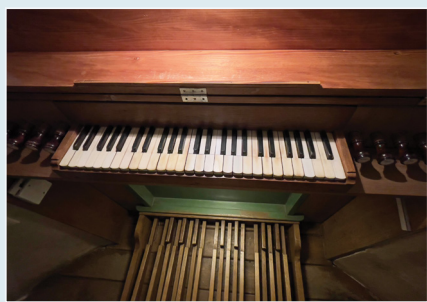
6. **Mixtura II** - C: 1¹/₃ + 1¹/₃; c¹: 2²/₃ + 2²/₃; c²: 5¹/₃ + 4¹/₃ (during repairs in 2003 the c₂ repetition was removed; a substantial part of the pipework is new from 1988). This stop, inserted by A. Schönhofer, was placed in the original location of the manual keyboard in the rear of the organ case.

Pedal - pedalboard compass C - a⁶ with a short octave, tonal compass C - H.

1. **Subbas 16'** (the pipes date from the latest repair in 2003). The original Schönhofer Pedal had two stops - one at 8ft pitch, the other at the 4ft pitch, both of open wood pipes. On the stop knobs they were identified as P / Violon / 8' and P / Violoncell / 4'.

Hrací stôl, Rača

Hrací stôl, Čunovo

Hrací stôl, Záhorská Bystrica

Hrací stôl, Dolná Tížina

Hrací stôl, Skalica